

Satul Grozești
Raionul Nisporeni

Aprobat prin
Decizia Consiliului Local al Satului Grozești
Nr ____/____ din ____
Primar – Tofan Serghei

**PLANUL STRATEGIC
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ
A SATULUI GROZEȘTI
(r-nul Nisporeni)
2021-2026**

Executant:

Compania „Succes Consulting” SRL
Republica Moldova, mun. Chișinău,

Ianuarie 2021

CUPRINS

Abrevieri	4
Introducere	5
1. Cadrul general al planului strategic	8
1.1. VIZIUNEA	8
1.2. MISIUNEA	8
1.3. VALORILE PLANULUI STRATEGIC	8
1.4. OBIECTIVELE PLANULUI STRATEGIC	9
2. Profilul socio-economic al localității	12
2.1. DATE GENERALE	12
2.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE	17
2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal	15
2.2.2. Alimentarea cu apă	15
2.2.3. Canalizare	16
2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale	16
2.2.5. Alimentarea cu căldură	16
2.2.6. Telecomunicații	16
2.2.7. Rețeaua de drumuri	20
2.2.8. Fondul locativ	17
2.3. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ	18
2.4. ECONOMIA LOCALĂ	21
2.5. EDIFICII SOCIALE	32
2.5.1. Educație	25
2.5.2. Sănătate, asistența socială	27
2.5.3. Sport	28
2.5.4. Cultura și turism	34
3. Procesul de elaborare a planului strategic de dezvoltare socio-economică a satului Grozești, r-nul Nisporeni	37
3.1. ÎNȚIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ	37
3.2. ÎNFIINȚAREA ECHIPEI DE PLANIFICARE	37
3.3. ÎNTERVIEWAREA LOCUIȚORILOR	38
3.4. CONCORDANȚA STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE A RAIONULUI NISPORENI CU CEA LOCALĂ	44
4. Stabilirea obiectivelor planului strategic	45
5. Realizarea planului strategic	50
5.1. ETAPE DE IMPLEMENTARE	50
5.2. RISCURI ȘI IMPEDIMENTE ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE, METODE DE PREÎNȚAMPINARE	52
6. Monitorizarea planului strategic	54
6.1. CADRUL INSTITUȚIONAL DE MONITORIZARE	54
6.2. RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE	55
7. Planul de acțiuni, termeni și răspunzători	62

Lista tabelelor

Tabelul 1. Obiective strategice.....	28
Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Satului Grozești, r-nul Nisporeni.....	14
Tabelul 3. Lista ONG-urilor din Satul Grozești, r-nul Nisporeni.....	20
Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Grozești, r-nul Nisporeni în anii 2009-2020.....	20
Tabelul 5. Agenți Economici din s. Grozești, r-nul Nisporeni.....	21
Tabelul 6. Lista întreprinzătorilor ce activează pe teritoriul Satului Grozești, r-nul Nisporeni.....	22
Tabelul 7. Activități economice nelicentiate.....	22
Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației.....	23
Tabelul 9. Componenta echipei de planificare.....	38

Intrarea în satul Grozești

ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IDEP	Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
EP	Echipa de planificare
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN	Fondul Rutier Național
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC	Ministerul Educației Culturii și Cercetării
ONG	Organizații non-guvernamentale
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
PPP	Parteneriat Public Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
SCT	Succes Consulting
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a Satului Grozești, r-nul Nisporeni, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, R-nul Nisporeni pentru perioada 2021-2026.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2021-2026, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și municipal.

Scopul Planului strategic – îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației Satului Grozești, r-nul Nisporeni, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea Satului Grozești, r-nul Nisporeni, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între oraș și sat, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuie la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în sat și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic rural.
8. Managementul efektiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea satului, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

Prezentul document este realizat la solicitarea reprezentanților administrației locale din Satul Grozești, r-nul Nisporeni și reflectă atitudinea Echipei de Planificare, a locuitorilor Satului și a APL cu privire la prioritatea de dezvoltare a Satului pe următorii 5 ani. Astfel, în ceea ce privește cercetarea calitativă, operatorii au utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat cetățenilor satului

Grozești, r-nul Nisporeni. În timpul elaborării planului strategic al comunității s-a pornit de la necesitățile locale, care au fost împărțite pe domenii de interes cu scopul delimitării domeniilor de cuprindere a strategiei care mai apoi să fie integrate în strategiile de dezvoltare a Raionului Nisporeni.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Satului vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor Satului Grozești, r-nul Nisporeni. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria Satului Grozești, r-nul Nisporeni își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*
- *modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială în Satul Grozești, r-nul Nisporeni.*
- *sat curat, cu un Management rațional al resurselor naturale disponibile*
- *promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor bunei guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor*

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățenii Satului
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare a Satului
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Satului Grozești, r-nul Nisporeni, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel municipal și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2020;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2016 – 2020;
- Strategia Sectorială de Dezvoltare pentru anii 2014 – 2020 „Educația – 2020”;
- Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Sănătate pentru perioada 2008 – 2017;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova 2014 – 2017;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2020”;
- Strategia de Dezvoltare Regională Centru 2016 – 2020;
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Strategia de Dezvoltare SocioEconomică a Raionului Nisporeni pentru anii 2016-2020

1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

1.1. Viziunea

„CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI ÎN BAZA DEZVOLTĂRII STABILE A ECONOMIEI LOCALE, STIMULĂRII INIȚIATIVEI PRIVATE, SUSȚINERII MICULUI BUSINESS, PRIN PROMOVAREA LA TOATE NUVELELE A UNUI MANAGEMENT PERFORMANT, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE, INIȚIEREA, MENȚINEREA ȘI MULTIPLICAREA AVANTAJELOR CONCURRENTIALE ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE”.

Viziunea strategiei de dezvoltare a Satului Grozești, r-nul Nisporeni reprezintă sinteza misiunii, valorilor, obiectivelor strategice, specifice și a acțiunilor necesare pentru implementare în următorii cinci ani.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice a Satului Grozești, r-nul Nisporeni, misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

“DEZVOLTAREA DURABILĂ A SATULUI GROZEȘTI, R-NUL NISPORENI, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIEȚII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA CETĂȚENILOR.”

1.3. Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și misiunii va fi asigurată de acceptarea de către fiecare cetățean al Satului a unui sistem de valori care vor deveni norme de conduită și atitudine general acceptate în următorii cinci ani. Acest sistem este compus din următoarele valori:

Profesionalism. Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

Responsabilitate. Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

Transparență. Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

Activism. Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.

Competență. Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor Satului a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.

Cooperare. Strategia de dezvoltare va fi implementată doar lucrând împreună și în interes reciproc încercând să diminuăm divergențele la maxim.

Consultare. Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Satului va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

Respect reciproc. Atitudine de stimă reciprocă atât în relațiile de serviciu, oficiale, cât și cele cotidiene.

Toleranță. Capacitatea de a te abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

Patriotism (local, național). Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.

Meritocrație. Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

Onestitate. Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

1.4. Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Satului Grozești se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate. Condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii Satului dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate. Permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar. Să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O buna administrare. Reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiectivele strategice constituie produsul final rezultat din contopirea celor trei factori ai procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local: Economia, Societatea, Mediul. Pentru realizarea viziunii strategice activitățile tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală vor fi orientate spre atingerea a 6 obiective strategice:

- I. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice de calitate;
- II. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate;
- III. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Satului Grozești, r-nul Nisporeni;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;
- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor;

Obiectivele de dezvoltare ale Satului Grozești, r-nul Nisporeni se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale Satului, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare a funcționarilor din APL.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- puterea Satului
- dezvoltarea durabilă
- obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Tabelul 1. Obiective strategice

Criterii / Planuri	<u>Social</u>	<u>Economic</u>	<u>Urbanism</u>	<u>Mediul înconjurător</u>	<u>Infrastructura</u>
	Plan social	Plan economic	Plan Urbanism	Plan de mediu	Plan infrastructura
Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor	Creșterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Creșterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Creșterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
Puterea localității	Creșterea puterii sociale a Satului	Creșterea puterii economice a Satului	Valoare ridicată a Satului	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
Dezvoltarea Durabila	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
Obiective CADRU-CALITATIV	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung
- nivel tactic - pe termen mediu
- nivel de proiecte - pe termen scurt, eșalonat

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a Satului Grozești pentru perioada 2021 – 2026.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale Satului Grozești constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a localității;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației Satului;
- ridicarea standardului calitativ al aspectului Satului, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în proiectele Satului, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări care au loc în sat.

2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

2.1. Date generale

Satul Grozești este o localitate în Raionul Nisporeni situată la latitudinea 46.9986 longitudinea 28.0794 și altitudinea de 46 metri față de nivelul mării. Satul are o suprafață de circa 1.51 kilometri pătrați, cu un perimetru de 7.05 km. Grozești este unicul sat din comuna cu același nume. Aceasta localitate este în administrarea r. Nisporeni. Distanța directă pînă în or. Nisporeni este de 14 km. Distanța directă pînă în or. Chișinău este de 87 km. Se învecinează (într-o rază de pînă la 7 km) cu satele: Bărboieni, Zberoaia, Odobești, Selișteni, Marinici, Soltănești din Raionul Nisporeni și satul Frăsinești din Raionul Hîncești.

Harta s. Grozești

Activitatea de bază a sătenilor este agricultura. Localitatea dispune de o moară, o oloiniță, magazine și baruri, o piață comercială.

Populația beneficiază de serviciile oficiului poștal, casei de cultură, centrului de sănătate Grozești, farmaciei, bibliotecii. În sat sunt amplasate o biserică, Liceului teoretic „Prometeu”, grădinița-creșă de copii, monumente, stadion și parc, sala de nunți.

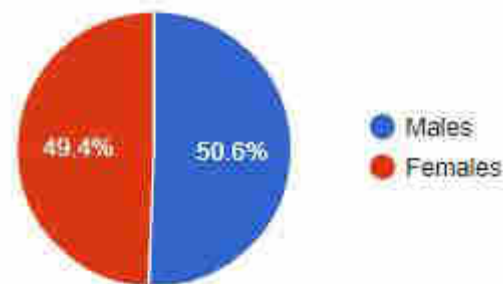
Sătenii sunt vorbitori de limba română, majoritatea fiind ortodoksi.

Satul este alimentat cu apă, drumurile centrale și câteva dintre cele secundare sunt bine asfaltate, iar majoritatea străzilor sunt iluminate.

Populația. Conform recensământului din anul 2014 populația la nivelul satului Grozești este de 1827 locuitori, dintre care (925) 50,6% - bărbați și (902) 49,4% - femei.

În satul Grozești sunt înregistrate 738 de gospodării casnice, iar mărimea medie a unei gospodării este de 2,48 persoane.

Compoziția etnică a populației satului este predominantă de moldoveni/ români, care constituie peste 99% din populație.

Potențialul uman. Circa 200 de persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă peste 250 persoane sunt plecate temporar. Astfel, populația absentă din sat este de circa 20% din numărul total al locuitorilor Satului. Din totalul populației 3505 persoane (1893 femei și 1612 bărbați) sunt în vârstă aptă de muncă (cca. 70%). Dintre acestea 364 persoane sunt angajate la muncă pe teritoriul satului, și încă 250 în afară, iar 25 persoane sunt înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă. Pe lângă locurile de muncă disponibile localnicilor în cadrul Satului, o parte a populației se deplasează la munci în or. Nisporeni sau Chișinău. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației Satului per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Conform datelor statistice copiii de vârstă 0-16 ani constituie 16,3% (297) din numărul total al populației, iar populația în vârstă pensionării (peste 62 ani – bărbați și peste 57 ani - femei) – 14,6 % (266 persoane).

În sat **sunt 500** familii, dintre **care 18 au fost** înregistrate în ultimul an.

Tendința la capitolul demografic în Satul Grozești, r-nul Nisporeni este preponderent pozitivă. Astfel, în ultimul an au fost înregistrați 30 de nou-născuți și 27 de decese. Rata sporului natural este de 1,41.

Repere istorice. Satul Grozești a fost menționat documentar în anul 1479. Pe aici trecea cândva drumul comercial care venea din Suceava și Iași pe la trecătoarea Țuțora spre Lăpușna, Ismail și Cetatea Albă. Pe moșia satului Grozești arheologii au identificat urmele unei așezări umane datând din anul 1 300 î.Hr., pe vatra acesteia fiind atestate pete de cenușă, obiecte vechi, mai ales, vase de argilă din epoca bronzului (sec. XIV-XII î. Hr.). În jurul anului 900 î. Hr., aici au luat ființă alte 2 sate. Pe vetrele acestora au fost atestate fragmente de lut ars cu amprente de nuiete, diferite obiecte din piatră, oase de animale, vase de argilă din epoca timpurie a fierului.

Documentul din 1479 dat de Ștefan cel Mare, unde este pomenit pentru prima dată satul Grozești, îl are ca martor pe panul Grozea. Din hrisovul emis în 1560 la Huși reiese că întemeietorul satului Grozești a fost Giurgiu Grozescu, care lăsase nepotilor moștenire câteva ocine cu siliștele Colunești și Ușerești, absorbite de Grozești.

În 1774 la Grozești au fost fixate în recensământ 83 de gospodării. În 1840 în sat începe construcția bisericii din piatră. La mijlocul secolului al XIX-lea numărul locuitorilor a ajuns la 663 de persoane. La începutul secolului XX satul avea deja 173 de case.

În ce privește originea denumirii satului Grozești există mai multe versiuni. Cea mai plauzibilă dintre ele leagă întemeierea satului de "boierul Grozea care avu aici moșie". Conform altei legende satul se numește altfel fiindcă primii locuitori au fost îngroziți de un loc abrupt din apropiere, loc unde Prutul curge prin afluentul său Pruteț. Există și o legendă, care pune la începuturi o locuitoare cu numele "grozinca", "această femeie avea 11 copii și locuia lângă un iaz sub un mic delușor. Ajunși la o oarecare vârstă feciorii acelei femei au început a lucra pământurile din jurul gospodăriei lor ocupând și alte

pământuri, care erau în apropierea satului Colunești. Găsind limbă comună cu oamenii din Colunești, grozinca împreună cu feciorii ei s-a mutat cu traiul mai aproape de sat, pe valea Prutului. Locul unde trăise cândva grozinca, adică locul de lângă iaz se numește și acum Grozinca. Această legendă, între altele are și o altă variantă” în acel mic sătuc, unde se mutase și grozinca cu feciorii ei era liniște și bună înțelegere, însă în toată primăvara râul Prut se revărsa aducând mari necazuri localnicilor- înecase mănăturile, ogrăzile și casele lor. Într-o primăvară râul a inundat sătișorul, dar cel mai mult au fost inundate gospodăriile grozincăi și a fiilor săi, care se aflau chiar pe malul Prutului. Cu mare greu au scăpat locuitorii satului de grozăviile, care le făcuse apa. De la acele grozăvii duse de apa Prutului a venit și denumirea satului Grozești. Este interesant că versiunea respectivă de cele mai multe ori are în vedere o femeie ,care era” gruzincă”, adică originară din Georgia.

Suprafața administrativă, fondul funciar. Suprafața totală a teritoriului Satului Grozești, r-nul Nisporeni, constituie cca. 2394 ha, dintre care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie circa 63,5 %, din total (cca. 1589,80 ha), dintre care 982,65ha sunt terenuri arabile, 284,03 ha sunt ocupate de plantații multianuale.

Suprafața destinată industriei și transportului ocupă o parte destul de restrânsă comparativ cu alte localități din zona 22,31 ha (doar circa 1%). Nemijlocit terenul localității se întinde pe o suprafață de cca. 194 ha (9%). Merită menționat faptul că circa 17,9 % din terenurile satului (429,1 ha) sunt destinate fondului silvic (detalii în tabelul de mai jos).

Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Satului Grozești, r-nul Nisporeni

No	Categoriile de terenuri	La 01.01.2020 (ha)
I.	Teren cu destinație agricolă, inclusiv	1589,80
	<i>Teren arabil</i>	982,65
	<i>Plantații multianuale</i>	284,03
	<i>Pășuni</i>	242,55
II.	Teren al localității	194,00
III.	Teren destinat industriei și transportului	22,31
IV.	Terenul fondului silvic, inclusiv	429,1
	<i>Gospodăria silvică Nisporeni</i>	312,5
	<i>Primăria</i>	116,6
V.	Terenul fondului apelor, inclusiv	100,17
	<i>râul Prut</i>	76,66
	<i>Primăria</i>	23,51
VI.	Terenul fondului de rezervă	57,73
	<i>Dezvoltarea socială (5%)</i>	0
	<i>Uz comun (inclusiv pășuni)</i>	57,73
	Total terenuri	2394,80

Sursa: **Primăria Satului Grozești, r-nul Nisporeni**

Structura fondului funciar al Satului Grozești permite practicarea intensă a cultivării cerealelor, soei, rapiței, a plantațiilor pomicole și în deosebi a viilor, datorită unei expoziții specifice.

Pe teritoriul satului Grozești, r-nul Nisporeni, activează 5 SRL și 12 Întreprinderi individuale și 34 agenți economici.

Cotă funciară per persoană în sat este de 0,83 ha.

Se constată o fragmentare în continuare a terenurilor agricole, moment negativ pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii în teritoriu și aplicarea tehnicilor/tehnologiilor agricole moderne. Consolidarea terenurilor ar permite implementarea sistemelor de irigații la suprafețe mari de teren agricol.

Un aspect pozitiv pentru dezvoltarea agriculturii este prezența sistemelor de irigare, care pot asigura irigarea a peste 500 de ha de terenuri agricole și extinderea acestora.

Infrastructură. Satul Grozești este traversat de drumul regional G91 Ungheni – Bărboieni – Nemțeni – M1, care conectează satul cu centrele raionale Nisporeni și Ungheni, și cu mun. Chișinău. Teritoriul satului mărginește și cu drumul local L 403. Așezarea geografică foarte favorabilă în apropierea or. Nisporeni – centru raional, existența unei infrastructuri rutiere favorabile, deschide premise de dezvoltare economică a Satului, în deosebi prin dezvoltarea activităților agricole și a comerțului. Un loc aparte îi revine sectorului turistic, tocmai prin infrastructura rutieră bine dezvoltată.

Cadru natural. Relieful satului este destul de accidentat, predominat de altitudini medii (40 - 100 m), altitudinea medie este de 46 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (54p%) sub nivelul mediu național.

Pe teritoriul satului există terenuri afectate de alunecări de teren. Relieful satului este prielnic pentru cultivarea porumbului, soei, rapiței și a culturilor cerealiere și în deosebi a viilor și livezilor.

Resursele acvatice sunt prezentate de bazinul hidrografic a râul Prut, reprezentat și de râulețul Pruteț, de câteva pâraiașe și iazuri mici. Importante surse acvatice sunt izvoarele și fântânile alimentate de apele subterane.

2.2. Infrastructura de utilități publice

2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal

Pe raza Satului Grozești, r-nul Nisporeni există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Satul este asigurat cu energie electrică de către întreprinderea Î.C.S „Premier Energy” S.R.L. Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani.

În prezent Satul dispune de iluminat stradal pe circa 80% din teritoriul satului. Pentru iluminat se utilizează felinare de tip LED, tehnologie cu consum scăzut de energie electrică. În prezent se indentifică surse financiare pentru extinderea și renovarea iluminatului stradal pe teritoriul întregii localități.

2.2.2. Alimentarea cu apă

În prezent în Satul Grozești este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative.

La momentul actual peste 500 dintre gospodăriile satului Grozești, sunt conectate la rețeaua centralizată de apeduct. Rețelele sunt în stare satisfăcătoare. Costul unui m³ de apă este de 10 lei.

Râul Prut este sursa principală de apă potabilă pentru locuitorii satului Grozești. Proiectul de reabilitare a sistemului de alimentare cu apă pentru locuitorii or.Nisporeni și a satelor Vărzărești și Grozești, în valoare de 11,3 milioane euro, a fost finanțat de Uniunea Europeană, Agenția de Dezvoltare Austriacă și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare.

Apa preluată din râul Prut este transportată printr-o stație de pompare a apei brute la o stație modernă de tratare a apei, care operează la standarde europene. Apa potabilă de calitate înaltă aprobată de Centrul de Sănătate Publică se transportă prin rețele la gospodăriile din Grozești, Nisporeni și Vărzărești.

Satul Grozești este acoperit cu o rețea de apeduct de 17,5 km și 545 branșamente, inclusiv agenți economici și instituții sociale.

În prezent, stația de tratare a apei de la Grozești activează la o capacitate de 50 %, iar pe viitor se prevede ca apeductul să fie extins și spre alte sate din raionul Nisporeni: Zberoaia, Bălăurești, Mărinici.

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 120 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru

necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcare ulterioară a fântânilor.

Satul dispune de sisteme de irigare. Sistemul de irigare Grozești, acoperă o suprafață de circa 1000 de hectare ale producătorilor agricoli din satele Grozești, Bărboieni și Soltănești din raionul Nisporeni, a fost renovat în cadrul Programului Compact al Guvernului SUA fiind inaugurat oficial pe 15 octombrie 2015. Pentru reconstrucția acestui sistem Programul Compact a investit peste 8 milioane USD.

Acest sistem de irigare a fost construit în perioada anilor 70 ai secolului trecut. De atunci sistemul nu a fost supus unor renovări majore, iar în ultimii ani funcționa parțial, fiind defectat în mare parte și foarte costisitor în exploatare. Reconstrucția sistemului de irigare Grozești a inclus reconstrucția a 2 stații de pompare dotate cu 9 pompe moderne și eficiente, montarea echipamentelor electronice de control al regimului de lucru al pompelor, instalarea a cca 42 de km de rețea de distribuție a apei cu țevi din polietilenă de densitate înaltă, înlocuirea a 100% din hidranți, reconstrucția clădirilor stațiilor de pompare, instalarea contoarelor mobile pentru determinarea volumului de apă consumat etc.

Aceste echipamente noi vor oferi posibilitate producătorilor agricoli să reducă costurile de operare și întreținere a acestora, să utilizeze apa pentru irigații când au nevoie în funcție de culturile agricole cultivate, să reducă pierderile de apă din rețea datorită țevelor rezistente la șocurile hidraulice și care pot asigura peste 50 de ani de utilizare efectivă. Grație sistemelor modernizate și costurile pentru utilizarea apei se vor reduce.

Totodată, noul sistem de irigare este construit în așa fel încât să permită agricultorilor cu investiții private să extindă suprafața irigată cu cca. 300 de hectare, adițional la cele 1000 de hectare din aria sistemului reconstruit.

Accesul la apă pentru irigare le va permite celor peste 700 de proprietari de terenuri agricole din zona de irigare să cultive produse agricole de valoare înaltă.

Noul sistem rămâne proprietate publică, fiind gestionat de către Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigare creată de cca 700 de agricultori, care dețin sau prelucrează terenuri agricole în aria sistemului de irigare Grozești. Agricultorii pot să planifice distribuția apei pentru irigare și prețul de livrare a apei. Pentru a menține și a gestiona eficient sistemul renovat Programul Compact a oferit Asociației Utilizatorilor de Apă pentru Irigare cu titlu gratuit un tractor cu remorcă, o mașină utilitară de teren, instalații de irigat, apometre și pompe mobile, precum și instrumente, unelte și material pentru operarea sistemelor de irigare.

2.2.3. Canalizare

Satul Grozești dispune de un sistem centralizat de canalizare, care asigură evacuarea apelor uzate din locuințe și obiectivele economice și social-administrative, la care sunt conectate circa 20% din gospodării. La moment se desfășoară extinderea rețelelor de canalizare a s.Grozești.

Pe teritoriul satului există la moment o stație de epurare a apelor reziduale. Proiectul de reconstrucție a Stației de epurare a apelor reziduale și a Stației de pompare din Nisporeni a solicitat un milion de euro oferite de către Agenția de dezvoltare a Republicii Cehe, a Agenției de dezvoltare și fiind cofinanțat de către APL Nisporeni. Proiectul face parte din programul internațional „Reabilitarea distribuției rețelei de apă în comunele din Nisporeni Varzaresti și Grozești”. Realizarea acestui proiect a contribuit la îmbunătățirea mediului ambiant a locuitorilor orașului Nisporeni și a zonelor apropiate. Reconstrucția sistemului de purificare a apelor uzate va ajuta la îmbunătățirea impactului activității umane asupra naturii, la fel se va ameliora starea sănătății populației.

Una din prioritățile de bază pentru perioada următoare este extinderea sistemului de canalizare pe întreg satul, conectarea consumatorilor casnici, precum și conectarea tuturor edificiilor de stat.

Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL Grozești.

2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Satul Grozești este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrările de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, la care sunt conectate peste 200 gospodării casnice și unele instituții publice. Costul total al lucrărilor este de peste un milion de lei.

În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaze naturale necesar uzului casnic, gospodării realizează prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

2.2.5. Alimentarea cu căldură

În edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor Satului Grozești, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

Șase din cele șapte instituții publice au fost ificientizate termic, ceea ce permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

2.2.6. Telecomunicații

În Satul Grozești telefonie fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază 561 de gospodării casnice.

În raza satului Grozești, r-nul Nisporeni, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii satului au acces la televiziunea prin cablu (62) și Internet.

2.2.7. Rețeaua de drumuri

Satul Grozești este traversat de drumul regional G91 Ungheni – Bărboieni – Nemțeni – M1, care conectează satul cu centrele raionale Nisporeni și Ungheni, și cu mun. Chișinău. Teritoriul satului mărginește și cu drumul local L 403.

Deplasarea populației satului spre centrul raional și spre capitală este asigurată de 28 de rute săptămânale și de transportul de tranzit. Astfel nu există probleme legate de transportarea populației. Satul dispune de 3 stații auto amenajate.

Rețeaua de drumuri a satului Grozești este constituită din 45 de străzi și se extinde pe o lungime totală de cca.76,69 km dintre care 12,7 km sunt construite în variantă albă, iar 6 km sunt asfaltați și restul drumurilor sunt drumuri de țară. Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul satului.

Pe teritoriul satului sunt 2 poduri peste afluentul r.Prut, care străbate satul, care se află în stare satisfăcătoare și necesită lucrări de mentenanță, precum și construcția unor punți pentru pietoni.

O infrastructură rutieră adecvată este imperativă penru dezvoltarea economică a satului și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Satul este situat în lunca Prutului și este un loc mlăștinos, unde, fără poduri și podețe, ar fi imposibil de circulat. La Grozești, în prezent, sunt șapte poduri de-a lungul satului peste râpa care îl desparte în două și încă cinci poduri care întretaie drumul central. Pe lângă acestea, satul este plin cu podețe, care leagă ulicioare mai înguste. Reparația podurilor și podețelor din sursele bugetului local este prevăzută în Strategia de dezvoltare a satului pentru anii următori.

Pentru următorii ani se propunea construcția și renovarea unor noi transoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

2.2.8. Fondul locativ

Populația s.Grozești număra 1827 de persoane. Actualmente, satul Grozești dispune de 735 locuințe individuale particulare. Fondul locativ al Satului se ridică la 52516 m². Densitatea populației este de 76,13 locuitori/km².

La moment în satul Grozești, r-nul Nisporeni, sunt înregistrate 819 familii, iar pe parcursul ultimului an au fost înregistrate 18 căsătorii și 30 de nou-născuți.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Instituții sociale funcționale • Existența rețelilor de electricitate funcționale în regim econom, precum și asigurarea cu agent termic a edificiilor social-culturale • Asigurarea cu iluminat stradal și intenția de a extinde sistemul pe teritoriul satului • Existența rețelilor de cablu TV și internet în localitate • Racordarea la rețeaua de apeduct și canalizare • Existența rețelilor de distribuție a gazelor • Existența drumurilor regionale G91 care asigură conexiunea cu centrul raional • Rețea de drumuri locale reabilitate și modernizate/ restul fiind în curs de execuție • Existența sistemului de irigare	• Dezvoltarea insuficientă a infrastructurii sociale (aria de acoperire a apeductului, iluminatului stradal, canalizare ș.a) • Deversarea apelor reziduale menajere în locuri neamenajate, fapt ce duce la poluarea apelor (de suprafață și subterane) și solului • Starea precară a unor porțiuni de drum în unele regiuni din sat • Lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap, în instituțiile social-culturale • Asigurarea ineficientă cu agent termic a unor edificii social-administrative
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Atragerea investițiilor externe • Existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică • Renovarea drumurilor locale și amenajarea canalelor de scurgere a apelor pluviale • Extinderea rețelilor de utilități publice în tot satul • Ridicarea nivelului de trai al populației prin aducerea la un nou nivel a calității întregii infrastructuri sociale • Identificarea posibilităților de contactare a tuturor consumatorilor casnici la sistemul de apeduct și canalizare	• Cadrul legislativ instabil • Costuri ridicate pentru conformarea la standardele europene de calitate • Incapacitatea financiară a locuitorilor satului de a acoperi desinestător costurile de racordare la rețelele de apeduct, gazificare ș.a.

2.3. Capacitatea instituțională

Primăria satului Grozești, r-nul Nisporeni dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este bună. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, canalizare și apeduct, este conectat și la gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de gaz.

Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatul primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului local, inginerul cadastral, 3 contabili, percepitor fiscal, 1 asistent social și 2 lucrători sociali, polițist de sector. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 13 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale

aparaturii Primăriei, unde se discută despre toate problemele Satului și se caută soluțiile de a le rezolva.

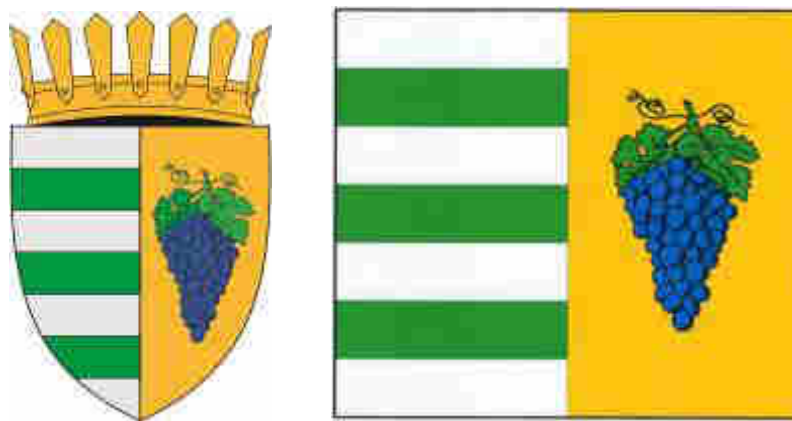

Satul Grozești este deschis către public, este prezentat activ în cadrul trusturilor media, posturilor de televiziune, radiou, presă, fapt ce sporește notorietatea comunității locale.

În condițiile actuale când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economici din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior, prin colaborare strânsă cu Consiliul Raional.

Un rol deosebit revine colaborării fructuoase cu com.Prisăcani, jud.Iași din România, cu care este înfrățit s.Grozești.

Pe 15 ianuarie 2016, printr-o decizie a aleșilor locali, au fost aprobate oficial stema și drapelul s.Grozești, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2107-VII, la 9 iunie, 2016 s-a dispus înregistrarea în Armorialul General al Republicii Moldova a stemei și drapelului satului Grozești.

Stema satului Grozești are la bază, două idei, sugerate de autoritatea locală în frunte cu primarul Elena Dobzeu, heraldizate conceptual și care își regăsesc locul în cele două partițiuni ale scutului despicat. Fasciatul de șapte piese din prima partițiune simbolizează, cele șapte mahalale ale satului: Hliza, Copăceanca, în Hârtop, la Bereasa; în Podiș, la muchie, [a] Popei. Blazonarea heraldică a acestui câmp s-a făcut anume în această soluție, în loc de cea obișnuită - „în câmp de argint trei fascii verzi” -, pentru a pune pe picior de egalitate cele șapte piese care se află în același plan heraldic și, respectiv, pentru a marca valoarea simbolică egală a mahalalelor localității.

Culorile argint (alb în drapel) și verde au fost alese în apropiere cu cadrul natural. Argintul simbolizează în heraldică apele, în cazul de față cele ale Prutului, iar verdele este culoarea vegetației și a Codrilor, care încep din această localitate. În același timp, în limbaj heraldic argintul este și smalțul sugerând curățenia, candoarea, puritatea, înțelepciunea, sinceritatea, devotamentul, luna; iar verdele este și un însemn al libertății, frumuseții, bucuriei, tinereții, speranței, sănătății. Cea de a doua partițiune a scutului este rezervată semnificării celei mai importante ocupații tradiționale a locuitorilor: viticultura și, în special, altoitul viței de vie. La Grozești avântul acestui meșteșug se datorează în primul rând condițiilor naturale deosebite: aici, către malul râului Prut, există expoziții sudice rare, care oferă o calitate deosebită strugurilor ce se coc și care permit obținerea celor mai bune vinuri albe din raionul Nisporeni. În același timp Grozeștii se numără printre primele localități ale Republicii Moldova, care s-au făcut cunoscute în lume prin soiuri noi de plante, purtându-le numele. Astfel, datorită cercetărilor întreprinse de dr. hab. Gheorghe Savin, originar din Grozești, și de colegii săi de la Institutul Național al Viei și Vinului Andron Popov și Vladimir Cornea, în 2005 a fost omologat, iar în 2008 brevetat un nou soi de viță de vie - Apiren Negru de Grozești. Din aceste considerente în cea de-a doua partițiune heraldică apare un ciorchine de struguri de acest soi, în culorile lui naturale.

Ciorchinele este plasat într-un câmp de aur (galben în drapel), deoarece acest smalț heraldic semnifică soarele, bogăția, prestigiul, gloria, grandoarea.

Coroana sătească de aur, care timbrează scutul, în conformitate cu normele heraldice naționale, consemnează statutul de sat-reședință de comună. Drapelul satului a fost elaborat în baza stemei.

Securitatea cetățenilor în cadrul satului este asigurată de șeful de sector al sectorului de poliție (Grozești) al inspectoratului de poliție Nisporeni. Sediul poliției locale se află în incinta Primăriei. Starea criminogenă în cadrul Satului Grozești este bună.

În satul Grozești este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este foarte bună. Oficiu poștal este modern, și oferă o gamă variată de servicii. Oficiul Poștal este înzestrat cu echipament de calcul modern și asigură toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității a personalului din oficiu cât

și pentru utilitatea și plăcerea estetică a clientelei. Noul sediu a fost inaugurat într-o clădire reconstruită din temelie, iar cheltuielile au fost acoperite integral de Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei”.

Satul Grozești, r-nul Nisporeni nu dispune de surse media proprii. Populația Satului preponderent se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul Satului. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative. Satul Grozești are o pagină oficială <http://grozesti.sat.md/>, care conține informații relevante activității Primăriei și vieții satului.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Aparatul primăriei este calificat, cu o bogată experiență în domeniu • Activitatea aparatului Primăriei este bine concepută și organizată, • APL dispune de calculatoare conectate la Internet • Satul are o pagină proprie • Membrii APL dețin abilități și experiență în domeniul dezvoltării proiectelor • Adunările cu localnicii sunt petrecute frecvent, în funcție de necesitate • În viziunea sătenilor, dinamica din ultimii 10 ani este pozitivă în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea • Localnicii sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor • Securitatea cetățenilor este asigurată de către sectorul de poliție	• Nivel scăzut de implicare și informare a cetățenilor cu privire la problemele Satului și în procesul de luare a deciziilor • Societatea civilă este insuficient implicată în activitățile de ordin social a localității
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Atragerea investițiilor externe • Implicarea mai activă a tineretului în dezvoltarea Satului • Actualizarea informativă a paginii electronice a satului • Suplinirea paginilor de pe rețelele de socializare cu informații irelevante activității APL • Stabilirea unor contacte durabile și colaborarea cu localități din țările vecine în vederea soluționării unor probleme comune (proiecte, măsuri culturale, schimb de experiență) • Promovarea unei imagini pozitive a Satului • Participarea membrilor APL în cadrul proiectelor internaționale, cursuri de perfecționare • Gestionarea eficientă a bugetului local • Optimizarea activității APL	• Lipsa resurselor financiare la nivel local, insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții majore • Instabilitate legislativă • Salarizare nemotivantă a persoanelor cu studii superioare și de specialitate, care activează în domeniul administrării publice; • Lipsa ONG care s-ar implica în soluționarea problemelor Satului

Sectorul asociativ: În satul Grozești există câteva organizații obștești, orientate pe susținerea și promovarea activităților economice a populației.

Tabelul 3. Lista organizațiilor obștești de pe teritoriul comunei

No	Denumirea ONG-ului	Anul înregistrării	Domeniul de activitate
1	ONG „Deceluș „	30.06.05	îmbunătățirea condițiilor de educație a copiilor, Alimentația copiilor
2	ONG „Viitorul „	14.05.07	Educație, durabilitatea Liceului „Prometeu
3	ONG „Visătoarele „	15.08.07	Activități de implicare a femeilor
4	Asociația Obștească a Utilizatorilor de apă pentru Irigație „Prutenii „	21.01.08	Asigurarea cu apă tehnică prin sistemul de irigare
5	Asociația Obștească “ Ora-Grozești ”	04.01.2013	Activități sportive cu tineretul

Pe parcurs se va impune deschiderea unor noi organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc

Portofoliul de proiecte realizate: Pe parcursul anilor 2010 - 2020 în cadrul Satului Grozești, r-nul Nisporeni au fost demarate și finisate în termen mai multe proiecte.

Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Grozești, r-nul Nisporeni în anii 2010-2020

No	Denumirea proiectului	Valoarea proiectului, lei	Perioada implementării Costul total,	Sursa de finanțare
1.	Reabilitarea sistemului de aprovizionare cu apă în raionul Nisporeni: primăriile Nisporeni, Vărzărești și Grozești	23 868 141	2011-2016	UE, ADA, SDS, Guvernul RM, primăriile, Consiliul raional Nisporeni, Fundația lui Vlad Plahotniuc EDELWEISS
2.	Reabilitarea sistemului de irigare. Beneficiari s.Barboieni, s.Grozești, s. Soltănești, Nisporeni	8 320 000 \$	2011-2015	Programul COMPACT, Fondul Provocările Mileniului
3.	Reabilitarea drumului L 39	12 455 000	2014-2016	Fondul Rutier
4.	Construcția cazangeriei pe biomasă la sediul Primăriei Grozești	621 500 lei	Mai, 2016- Mai, 2017	PNUD, APL Grozești
5.	Intrare și ieșire din localitate	138 145,37	Martie, 2017- iunie, 2017	Fundația EDELWEISS
6.	Alimentarea cu energie electrică a Casei de Cultură Grozești	138 000	Noiembrie- decembrie, 2016	Fundația EDELWEISS
7.	Instalarea aparatelor de aer condiționat la Casa de Cultură	72 000	Martie, 2016	SRL Vero-Nadina

8.	Supravegerea video al edificiului Primăriei și dotarea sălii de ședințe cu tehnică de proiectare	69 192	Octombrie,2017	Fundația EDELWEISS
9.	Termoizolarea pereților și tavanului grădiniței	234 192,71	Noiembrie- Decembrie,2017	Bugetul de Stat
10	Gazificarea localității cu presiune medie	1 127 270	August- Octombrie,2017	Bugetul de Stat
11	Gazificarea grădiniței de copii	65 621,32 lei	Decembrie,2017	Bugetul de Stat
12	Reabilitarea unui sector de drum în s. Grozești	238 735,58	Noiembrie- Decembrie,2017	Fondul Rutier
13	Construcția anexei la grădinița de copii „Deceluș”	1 517 839	August,2017- mai,2018	Guvernul României
14	Alimentarea cu apă potabilă în s. Grozești, r. Nisporeni. Etapa II	3 061 210		FEN,APL Grozești
15	Reparația drumului din sectorul Satul Nou-Bereasa	1 079 971 (investit) 1 219 943	Octombrie,2014- prezent	Fondul Rutier
16	Construcția PAMU	Documente tenice în curs de elaborare		
17	Construcția unui sector de drum în s. Grozești,r. Nisporeni	2 047 250		
18	Construcția sediului pentru sectorul de poliție nr.5	Documente tenice în curs de elaborare		

2.4. Economia locală

Economia locală este reprezentată de circa 35 agenți economici și gospodării țărănești. Conform datelor Biroului de statistică activitățile economice nelicențiate sunt orientate în special pe activități de comerț, cultivarea legumelor și a cerealelor, creșterea animalelor (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul 5. Agenți Economici mari din s. Grozești, r-nul Nisporeni

Nº	Denumirea întreprinderii	Domeniul de activitate
1.	ÎNTRERINDEREA INDIVIDUALĂ BUTNARU VALERIU	
2.	ÎNTRERINDEREA INDIVIDUALĂ LALEA	
3.	ÎNTRERINDEREA INDIVIDUALĂ IANCU ION	
4.	ÎNTRERINZĂTORUL INDIVIDUAL JALBĂ ANGELA	
5.	ÎNTRERINZĂTORUL INDIVIDUAL ENACHE CONSTANTIN	

6.	S.R.L. FILOMELA	
7.	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ "VICROR-BABCIUC"	
8.	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ VICTOR CANANĂU	
9.	COOPERATIVA AGRICOLA DE ÎNTEPRINZATOR "GROZAGROSERV"	
10	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ GHIOCEL	
11	S.R.L. COMIS-D	
12	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ RĂZEȘII	
13	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ V.MOROZ	
14	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL GORTOLOMEI BORIS	
15	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ GHENADII COȘLET	
16	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL MERLAN MARIA	
17	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ SIDOR VASILII	
18	S.R.L. MOLD STURION HOUSE	
19	S.R.L. ONALOTRO	
20	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ Z.MOROZ	
21	S.R.L. SIDEX-GRUP	
22	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ GLADIOLA	
23	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL GORTOLOMEI LORINA	
24	S.R.L. GHEC-PRUN	
25	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ FLOARE	
26	S.R.L. FAMIULI	
27	S.R.L. IROXACON-PRIM	
28	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL ENACHE ZINAIDA	
29	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ ALO	
30	S.R.L. API VASIDAN	
31	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL MERLAN LILIAN	
32	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL DOROȘCHEVICI VIORICA	
33	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL IANCU GHENADIE	
34	ÎNTEPRINZĂTORUL INDIVIDUAL MITROFAN ROMEO	
35	S.R.L. GROZÎNCA	
36	ÎNTEPRINDEREA INDIVIDUALĂ MITROFAN ALEXANDRU	

Domeniul agricol fiind un domeniu prioritar, în satul Grozești există 5 SRL și 12 Întreprinderi Individuale. În ramura agriculturii sunt antrenați alți 35 de antreprenori. Sectorul industrial și comercial e prezentat de ..., inclusiv întreprinderi individuale. Deși în general sectorul agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă, în satul Grozești se realizează diversificarea prin extinderea suprafețelor ocupate de vii și livezi, prin cultivarea legumelor în spații protejate. În continuare majoritatea terenurilor sunt acoperite de culturi cu valoare scăzută (cum ar fi cereale, plante oleaginoase și culturi furajere), în timp ce viile și livezile ocupă doar o mică parte din suprafața totală a terenurilor agricole - 284,03 ha.

Deși, în general, agricultura în satul Grozești se axează pe culturi cu valoare redusă, urmează de atras atenția sectoarelor de producere a fructelor, pomuşoarelor, nucilor și a mierii. Aceste produse au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Sectorul agricol este dominat de producția vegetală, sectorul zootehnic având un rol mai mic în producere. În ultimul deceniu dezvoltarea sectorului zootehnic a fost impulsionată de implementarea unui șir de proiecte investiționale. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri provocate de resursele interne, precum și presiuni dure cauzate de importul de produse de import mai ieftine. Furnizarea de furaje locale este limitată din cauza lipsei pășunilor de bună calitate, care este la rândul său, cauzată de condițiile meteorologice nefavorabile și a capacităților limitate de irigare. Pe de altă parte, costurile interne de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele de animale necompetitive reduce izbitor capacitatea produselor animaliere. Numărul animalelor este prezentat în tabelul de mai jos.

Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației

Efectiv	Nr. capete
Bovine	156
Ovine	1522
Porcine	186
Caprine	538
Cabaline (cai, măgari, etc.)	77
Păsări de toate speciile	28620

Sursa: Primăria Satul Grozești, r-nul Nisporeni

În general APL Grozești încurajază dezvoltarea micului business prin atragerea de investiții străine.

Structura ramurală a agenților economici este diversificată, fiind încadrată mai mult în activitățile comerciale și agricultură, deși un număr considerabil de persoane merg la muncă în oraș.

Sectorul industrial al Satului este reprezentat printr-o moară, oloiniță, uscătorie de fructe, sere, casa vierului și casa altoitorului, prisacă, stină, magazine și baruri, o piața comercială ș.a. Sectorul servicii mai este prezentat de farmacie, farmacie veterinară, Asociația de Economii și Împrumuturi din Grozești.

Localnicii dispun de servicii precum: Centrul de sănătate, biblioteca, casă de cultură, Asociația de Economii și Împrumut a Cetățenilor din s.Grozești, magazine, casă de ceremonii etc. În satul Grozești activează o firmă de Taxi.

Economia locală oferă perspective reale pentru deschiderea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile comerciale. Garant al succesului este potențialul uman, infrastructura rutieră favorabilă, apropierea de centrul raional și capitală ș.a.

Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private.

Satul Grozești, raionul Nisporeni, cu o populație relativ stabilă, dispune și de un însemnat potențial comercial fiind situat în imediata apropiere de centrul raional.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Așezarea geografică favorabilă dezvoltării agriculturii • Infrastructura de acces favorabilă pentru dezvoltarea mediului economic • Piața de desfacere apropiată (or. Nisporeni, Chișinău) • Disponibilitatea resurselor umane • Costul relativ scăzut al forței de muncă • Terenuri agricole cu o bonitate medie a solului, cu potențial existent pentru obținerea de produse agricole ecologice • Terenuri agricole preponderent consolidate • Prezența agenților economici	• Potențialul economic al Satului este slab valorificat în comparație cu posibilitățile de dezvoltare • Slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural • Lipsa specialiștilor calificați; • Resurse financiare la nivel local, insuficiente pentru susținerea /promovarea unor investiții; • Slaba implementare a sistemului de asigurare a calității producției agricole conform normelor europene • Lipsa capitalului străin în economia locală
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Valorificarea potențialului legat de așezarea geografică a Satului • Atragerea investițiilor externe • Stimularea antreprenorilor locali și potențiali (sectorul agricol: frigidere industriale, linii de sortare și ambalare, prestări servicii populației, industria de producere și prelucrătoare) • Stimularea producătorilor locali prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor moderne • Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat; • Atragerea turiștilor prin deschiderea zonelor de agrement, agropensiuni • Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale • Existența în raion a organizațiilor care oferă consultanță în sfera businessului.	• Insuficientă informare și educare a populației pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, protecția mediului • Nivelul scăzut al veniturilor majorității populației • Capacitatea scăzută de atragere de investiții • Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare • Autoritățile locale dispun de atribuții și pârghii extrem de reduse pentru susținerea financiară a micului business; • Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă • Scăderea volumului transferurilor făcute de persoanele plecate la muncă peste hotarele țării • Rata ridicată a dobânzii la credite • Instabilitatea cadrului legislativ național • Lipsa subvenționării principalelor ramuri ale economiei din partea statului • Migrarea populației apte de muncă

2.5. Edificii sociale

2.5.1. Educație

Pe teritoriul Satului activează Liceul Teoretic „Prometeu” din s.Grozești Grădinița de copii ”Deceluș”.

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este bună, fiind efectuate în ultimii ani lucrări de reparații/renovare. Regimul de lucru în instituțiile educaționale este de 5 zile în săptămână.

Liceul Teoretic „Prometeu” dispune de un sediu aparte, standart, cu 24 de clase, cu o suprafață totală de 3967 m². Instituția este preconizată pentru 624 de elevi, iar la moment învață doar 274 de copii, numărul elevilor fiind în scădere. În instruirea educațională a elevilor activează un total de 39 cadre didactice și 24 lucrători ai personalului tehnic.

Clădirea Liceului teoretic „Prometeu” din satul Grozești, raionul Nisporeni, a fost reabilitată termic cu sprijinul Agenției pentru Eficiență Energetică (AEE). În cadrul proiectului a avut loc înlocuirea ferestrelor și ușilor exterioare cu suprafața totală de 37,8 m², izolarea termică a pereților exteriori cu suprafața totală de 2 471,00 m², construcția centralei termice pe gaz natural cu puterea totală de 174 kW. Valoarea totală a proiectului „Reabilitarea termică a Instituției Publice Liceul Teoretic „Prometeu” din satul Grozești, raionul Nisporeni” constituie circa 4,5 milioane de lei. Totodată, pe perioada implementării, beneficiarului i se asigură asistența tehnică ce include raportul de audit energetic, elaborarea devizului de cheltuieli, expertiza documentației de deviz, expertiza tehnică a clădirii și servicii de supraveghere tehnică.

Renovarea a vizat nu doar starea tehnică a edificiului, dar și dotarea cabinetelor de informatică și de muzică. Fiecare profesor a primit câte un laptop.

Liceul Teoretic „Prometeu” dispune de săli de clasă spațioase, bine amenajate, sală de sport, teren sportiv modern, sală de festivități, cantină. Clădirile Liceului sunt conectate la apeduct și canalizare. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de la cazangerie autonomă pe bază de gaze naturale.

În continuare este necesară amenajarea teritoriului, reabilitarea pavajului, întreținerea stadionului și amenajarea unui stadion de minifotbal.

Pentru a asigura un învățământ modern este nevoie de perfecționarea continuă a cadrelor didactice înnoirea continuă a materialelor didactice și dotarea cu mijloace TICe, modernizarea tehnică a sălilor de studii, precum și dezvoltarea sistemului social de atragere în sat a cadrelor didactice tinere.

În satul Grozești activează instituția preșcolară Grădinița - creșă de copii ”Deceluș”, frecventată de 80 copii. Copiii sunt educați și îngrijiți de 6 educatori și 10 lucrători auxiliari, directorul grădiniței,

lucrătorul muzical și sora medicală. Grădinița de copii activează în două edificii, unul în centrul satului – creșa și alt sediu pentru copii mai mari. Starea tehnică a edificiilor este bună. Edificiile au o suprafață de 201 m², și pot găzdui circa 85 copii, sunt electrificate, conectate la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispune de pavilioane de joacă, cantină și depozit. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de cazangerie pe bază de gaze naturale.

Grădinița „Deceluș” a fost renovată în 2011 cu ajutorul fondului de investiții, iar cu ajutorul fondului ecologic a fost amenajată curtea. Grădinița din localitate a fost modernizată și conectată la conducta de gaze naturale. Mai mult, în cadrul programului național ”Drumuri Bune pentru Moldova” a fost reparat drumul de acces către instituție.

Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

2.5.2. Sănătate, asistență socială

Domeniul medical al satului este reprezentat prin Centrul de Sănătate din s. Grozești. Instituția medicală dispune de edificiu separat, care a fost construit din temelie. Construcția edificiului a costat **un milion și 760 de mii de lei**, oferite din fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (CNAM). Banii au fost direcționați pentru ridicarea clădirii, termoizolarea fațadei, instalarea rețelelor de apă și canalizare, electrice și termice, construcția gardului, amenajarea teritoriului. Lucrările s-au soldat cu edificarea unei clădiri moderne, spațiul căreia corespunde standardelor de acordare a asistenței medicale primare. În noul sediu este o sală pentru proceduri, una pentru triaj, biroul medicului de familie și un cabinet ginecologic.

Deși clădirea este nouă și dispune de un nivel mediu de asigurare cu aparataj și utilaj medical.

Asistența medicală în cadrul Satului este asigurată de 3 medici de familie, 5 asistenți medicali și 3 unități de personal de deservire. Pentru viitor se impune finalizarea reparației și transferul Centrului de sănătate la noul sediu, deschiderea unui cabinet stomatologic, modernizarea serviciilor oferite și recalificarea continuă a personalului medical.

Principala problemă este lipsa personalului calificat.

La Centrul de Sănătate se prestează următoarele servicii: staționar de zi, administrarea medicamentelor intramusculare și intravenoase, acordarea serviciilor medicale în caz de urgență, iar dotarea CS cu unitate de transport permite colectarea probelor biologice la locul de trai al pacientului dar și deplasarea medicilor de familie în teritoriu pentru deservirea populației. În perspectivă se impune lărgirea spectrului de servicii medicale prestate locuitorilor.

În cadrul Satului își desfășoară activitatea 1 asistent social, care împreună cu cei 2 lucrători sociali deservesc grupele de persoane socialmente vulnerabile, preponderent singuratice, care necesită deservire la domiciliu. Persoanele date prestează servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și duc evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate, compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor. De alocații speciale de stat (asistență socială, ajutoare financiare și materiale, etc.) beneficiază 37 de persoane, și încă 102 de persoane beneficiază de ajutor pe perioada rece.

Satul nu dispune de un Centru de susținere a familiilor social vulnerabile. Ar fi binevenită renovarea și redeschiderea fostului Centru destinat persoanelor în etate.

2.5.3. Sport

Potențialul sportiv al satului este valorificat pe măsură. În temei tânăra generație, iubește și practică sportul, iar competițiile sportive, meciurile de fotbal, volei, lupte libere sunt nelipsite din activitățile localității. În ceea ce privește domeniul sportiv, satul dispune de un stadion cu gazon natural și o sală sportivă la Liceul din sat, aflate în stare satisfăcătoare. Satul este reprezentată la competiții de către echipele de fotbal, volei și tenis de masă și oină. Tinerii din Grozești au cucerit aurul la Campionatului Republicii Moldova la Oină. Oina (sau hoina) este un joc sportiv tradițional românesc. Jocul de oină era răspândit pe întreg cuprinsul al spațiului locuit de către români.

Pentru următorii ani se planifică diversificarea activităților sportive și petrecerea mai multor competiții locale și naționale.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În comună există un Liceu Teoretic și o grădiniță de copii • Instituțiile de învățământ au fost modernizate și sunt asigurate cu toate comunicațiile necesare • Existența unor spații de agrement pentru copii (teren de joacă pentru copii) • Prezența cadrelor didactice cu experiență • În comună există oficiu poștal, • Locuitorii beneficiază de servicii medicale de calitate la Centrul de sănătate, care a fost renovat, dispune de personal medical calificat, deși este dotat la nivel scăzut cu aparatură tehnică • Educația medicală la nivel • Grupele de persoane social-vulnerabile sunt sub supravegherea asistentului social • Satul dispune de teren sportiv, sală de sport la Liceu, și este reprezentat prin echipa de fotbal, volei și tenis de masă și oină.	• Baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ preșcolar și liceal insuficient extinsă • Satul nu dispune de un Centru comunitar de asistență socială pentru persoanele în etate sau cu probleme de ordin social • Dotarea insuficientă a centrului de sănătate • Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale • Domeniul sportiv în cadrul Satului cu rezerve de diversificare • O parte a populației active a migrat în străinătate, copiii acestor persoane fiind lăsați în grija bunicilor sau rudelor • Inexistența dispensarului veterinar;
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Lărgirea gamei de servicii medicale prestate • Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a localnicilor • Suplinirea personalului medical rezident și permanent • Deschiderea unui centru social comunitar • Implementarea unor programe consistente de asistență socială • Crearea unui ONG axat pe probleme sociale, problemele tineretului	• Scăderea interesului față de efectuarea studiilor în localitate • Neglijarea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții cu caracter social • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor sociale • Nereceptivitatea față de posibilitatea efectuării unor lucrări concrete în teritoriu prin intermediul granturilor străine și accesării fondurilor europene • Nu există persoane care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia

2.5.4. Cultură și turism

Patrimoniul cultural al satului Grozești, r-nul Nisporeni, constituie una din cele mai reprezentative file din moștenirea valorică a localității, menită să conserveze tradițiile și datinile băștinașe, care urmează a fi transmise generațiilor următoare.

În sat există o Casă de cultură, care este centrul vieții culturale din sat. Casa de Cultură din s.Grozești poate găzdui până la 350 de persoane. Se află în stare tehnică bună, în ultimii ani făcându-se investiții serioase și a fost dotat cu echipamente de sonorizare. La moment este necesară reparația treptelor și reabilitarea căilor de acces. Clădirea este conectată la apeduct și canalizare, dar nu este gazificată.

În cadrul Casei de cultură activează Formația folclorică „La vatra doinelor”, care deține titlul de colectiv „model”. În Casa de cultură activează cercuri pe creație. Pe viitor ar fi binevenită diversificarea activităților artistice, crearea cercurilor tematice, activităților extracurriculare și promovarea meșteșugurilor și tradițiilor locale și naționale.

În preajma Casei de cultură este amenajat un parc cu teren de joacă.

Micuții din satul Grozești, Nisporeni, au parte, de un parc modern de distracții, amenajat în centrul localității de Fundația Edelweiss. Acțiunea face parte din proiectul „Satul Viitorului”, care va fi extins în toată țara.

Conform planului de lucru și Calendarul petrecerii măsurilor culturale, locuitorii satului participă la toate sărbătorile Naționale și religioase: concerte tematice; sărbători în cadrul satului, măsuri culturale de suflet, participă la festivalurile r-nale și după posibilități republicane; etc...

În scopul utilizării potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor populare, conducerea localității insistă la organizarea a diferitor activități, cum ar fi șezători, serate în memoria scriitorilor și poeților, seminare pentru profesori, educatori, cu diferite genericuri, pentru calificarea cadrelor implicate în educație.

În satul Grozești, activează cu succes Biblioteca Publică, care activează în cadrul Casei de cultură. Biblioteca este în stare satisfacatoare, este conectată la apeduct și canalizare, dar nu este conectată la rețeaua de gaze naturale. Biblioteca are un fond de carte de circa 7024 surse bibliografice, dintre care 6992 în limba de stat. Biblioteca publică dispune de calculator, imprimantă și telefon fix. Dar pentru îmbunătățirea serviciilor de calitate și atragerea cititorilor este nevoie de achiziție de carte și încă două calculatoare conectate la fibra optică (internet cu mai mare viteză) pentru ca utilizatorii bibliotecii publice să beneficieze de servicii de calitate. Pe parcursul anului 2019 în biblioteca publică s-a efectuat lucrări de reparație capitală în valoare de 59 427 lei (s-a scimbat o ușă de termopan, două tavane de amstrong, s-au tencuit pereții, s-a turnat și pus gresie).

În Biblioteca Publică Grozești regulat în afară de serviciul de bază se petrec diverse activități cu caracter cultural și educativ. La fel este necesară suplinirea fondului de carte, deși biblioteca este dotată cu necesarul de manuale didactice și artistice, fondul de carte. Zilnic biblioteca este frecventată de elevii de la liceu, persoane care nu au conectare la internet.

Pe teritoriul satului există mai multe monumente din diferite perioade istorice. În Registrul monumentelor ocrotite de stat sunt incluse o așezare arheologică și o necropolă din perioada Hallstatului timpuriu, o așezare din sec. II-IV, doi tumuli din epoca antică, Biserica „Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil” (1835), Monument în memoria consătenilor căzuți (95) în 1941-1945 și o Troiță în memoria consătenilor căzuți (12) în 1914-1918

Biserica de piatră din Grozești se află în cimitirul satului. Lăcașul poartă hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, iar construcția edificiului datează cu 1835.

Pentru satul Grozești turismul este un domeniu de perspectivă, care ar putea asigura creșterea economică a satului, precum și deschiderea locurilor de muncă pentru localnici și ar asigura bunăstarea lor.

Premize pentru dezvoltarea turismului este interesul populației locale de a se implica în prestarea serviciilor turistice, precum și faptul că com. Grozești dispune de un cadru natural valoros, tradiții locale păstrate și o bucătărie locală ș.a.

Satul Grozești și-a păstrat tradițiile și obiceiurile străbunilor. Astfel că, un posibil turist interesat de focul din vatră, pâinea coaptă după vechile tradiții, gustarea, dar mai întâi participarea la împletirea sarmalelor, de țesutul covoarelor tradiționale, ori participarea la culesul roadelor în toiul toamnei, încă se mai poate bucura de o atmosferă patriarhală la care contribuie, ce-i drept, mai mult bătrânii satului. Mediul rural constituie o sursă importantă pentru prestarea serviciilor de cazare tradițională de tip rural, pentru oferirea unor posibilități vizitatorilor de a se încadra în activitățile și preocupările rurale, pentru familiarizarea cu folclorul, distracțiile și tradițiile locale, pentru prezentarea meșteșugurilor cu posibilitatea de participare la procesul de lucru al acestuia și oferirea unor posibilități de procurare a produselor meșteșugărești

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• În comună activează Casa de cultură, care a fost reparată și se află în stare bună • Tradițiile populare bine păstrate • Existența colectivelor artistice: • Interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă • Existența unei bucătării locale specifice • Existența manifestărilor cu valoare folclorică; • Pe parcursul anului se petrec activități etno-culturale, sportive și de agrement • Monumente de importanță locală și națională • În comună există biserica creștin- ortodoxă, • Cimitirul local este îngrădit și dispune de drum de acces • Satul dispune de bibliotecă publică moderne • Așezarea geografică este favorabilă dezvoltării turismului rural și de tranzit În comună există prestatori de servicii	• Potențialul cultural-turistic al Satului este slab valorificat, comparativ cu potențialul existent • Satul nu dispune de centru pentru copii și tineret • Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local • Starea criminogenă în sat este „relativ bună”
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Identificarea surselor alternative de susținere financiară a activității colectivelor folclorice • Dezvoltarea și stimularea activității echipelor sportive locale existente și înființarea a noi echipe • Valorificarea potențialului local (turistic, cultural, istoric, natural) • Existența potențialului de dezvoltare a agroturismului.	• Infrastructura de transport slab dezvoltată și nemodernizată poate avea ca efect ocolirea zonei turistice a satului; • Resurse financiare insuficiente pentru contribuțiile proprii la proiectele finanțate, în special în mediul rural.

2.6. Mediul ambiant

Din punct de vedere geografic raionul Nisporeni este situat în partea centrală a Republicii Moldova, așezat la o distanță de 14 km de or. Nisporeni și 87 km de capitala țării or. Chișinău.

După structura geomorfologică, relieful terenurilor satului aparține Podișului Moldovei Centrale (Codru), partea de nord-est, reprezintă o combinație de cumpene înguste în formă de creastă cu văi adânci și largi, versanții cărora sunt fragmentați de depresiuni numite hârtoape. Relieful, ca factor principal de formare a solului, are un rol deosebit. El influențează asupra repartizării energiei solare, curenților de aer, regimul de apă, repartizarea precipitațiilor atmosferice și altele.

Relieful satului este predominat de altitudini medii (50 - 150 m), altitudinea medie este de 53 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (54p%) sub nivelul mediu național. Altitudinea maximală de 246,6m se atestă în partea de est a satului. Altitudinile minimale se atestă în lunca r. Prut.

Condițiile geomorfologice în principiu influențează pozitiv pentru dezvoltarea diferitor ramuri în agricultură.

Relieful com. Grozești

Capitalul natural. Fondul forestier, flora și fauna. Suprafețele totale ale fondului forestier ale satului reprezintă 429,10 ha, dintre care 312,5ha sunt gestionate de Întreprinderea pentru silvicultură Nisporeni, ocolul silvic Grozești, iar restul 116,6 ha sunt gestionate de APL Grozești. Diversitatea florei și faunei este tipică pentru Podișul Moldovei Centrale fiind prezentată de pădurile de fag, carpen, frasin, ulm și în special stejarul, care sunt principalii formatori ai pădurilor din Nisporeni, iar în fâșiile forestiere sunt prezente: cornul, păducelul, măcieșul, liliacul ș.a. arbuști. Fauna este sărăcită numeric deși este diversă: vulpea, pisica sălbatică, jderul de pădure, iepurele, veverița, mierla, porumbelul de pădure, gaița, cinteza, vulturul.. Distribuția speciilor de plante și animale este puternic influențată de faptul că sectoarele cu vegetație nealterată de activitățile agricole sunt foarte limitate, lipsind condiții adecvate pentru dezvoltarea și răspândirea acestora.

Apele de suprafață și apele subterane. Satul este situat pe malul stâng al r. Prut. Fondul apelor este reprezentat de afluenții r. Prut, de câteva iazuri și izvoare. Fondul apelor satului ocupă o suprafață de 100,17 ha.

În prezent apele subterane se află la o adâncime de 180-220 m. Principala problemă cu care se confruntă APL privind apele subterane din localitate este imposibilitatea folosirii acestora din cauza indicatorilor calității. Apele subterane pot fi folosite numai în scopuri tehnice.

Sursele de apă potabilă. Localitatea își îndeplinește necesitățile în apă potabilă prin intermediul apeductului, la care sunt conectate peste 500 de gospodării. Rețelele sunt noi. Suplimentar, ca surse de apă potabilă, sînt folosite cele circa 120 fântîni de mină și fântînilor arteziene.

În Satul Grozești sunt supuse inundațiilor peste 140 de hectare de terenuri agricole și pășuni, și 20 de hectare de grădini, inclusiv 20 de case și fântînilor care sunt mai aproape de r.Prut.

Clima și aerul. Raionul Nisporeni se caracterizează printr-o climă temperată continentală, cu iarna blîndă și scurtă (temperaturile medii a lunii ianuarie: -3 – 5°C), vara caldă și lungă (temperaturile medii a lunii iulie +20 +22 °C) cu o cantitate relativ mică de precipitații.

În funcție de latitudine, altitudine și particularitățile orografice pe teritoriul raionului se delimitează trei zone climaterice, în care temperaturile medii în fiecare zonă variază cu 2-3 grade. Temperatura medie a anului este de 8,6 – 9,2°C. Minimum absolut de temperatură constituie -39 -40°C, maximum absolut variază între +33 +36°C.

Primele înghețuri apar în octombrie, ultimele primăvara la sfîrșitul lui aprilie.

Durata perioadei de temperatură fără ger este de 165 – 180 zile, pe sol 145 – 150 zile. Suma temperaturilor mai mari de 100 C în perioada activă de vegetație a plantelor este de 27500 – 285000 C. Perioada de vegetație este de 210 zile.

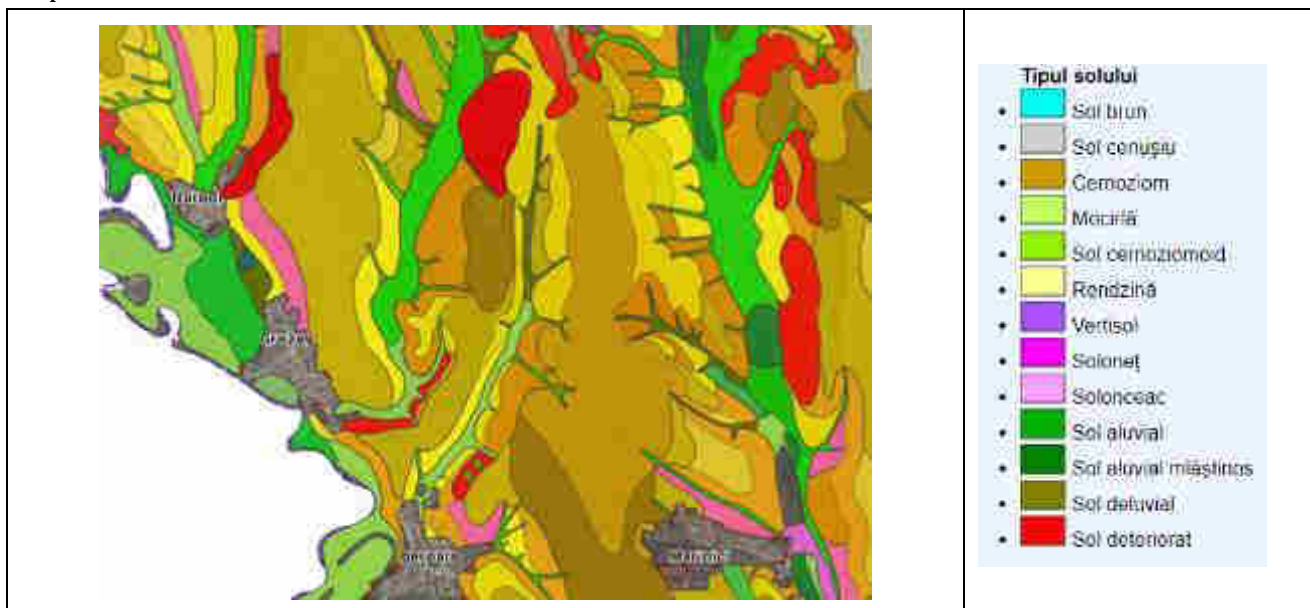
Acoperirea solului cu zăpadă se petrece în anii geroși, atinge o înălțime de 15 – 25 cm. În perioada anului predomină curenții de aer nord-vest și nordice.

Cantitatea anuală de precipitații atmosferice variază anual în limitele a 450 – 550 mm. Din suma anuală de precipitații aproximativ 65 – 70 % cad în perioada caldă a anului (aprilie – noiembrie) și numai 30% în perioada rece (decembrie – martie) sub formă de zăpadă și lapoviță. Prima zăpadă apare la sfîrșitul lunii noiembrie, începutul lunii decembrie. Perioada secetoasă începe în luna iulie și durează 2-3 luni. Sunt frecvente și vînturi uscate.

Coeficientul hidrotehnic variază de la 1,2 – 1,1.

Resursele agroclimaterice a teritoriului formează condiții favorabile pentru cultivarea și creșterea culturilor agricole, plantațiilor de viță de vie și livezilor.

Solurile și subsolurile. Solurile sunt principala bogăție a localității. De prelucrarea și utilizarea eficientă a acestora depinde atât economia satului, raionului, cât și cea națională. Capitalul funciar al s.Grozești, r-nul. Nisporeni ocupă o suprafață de circa 2394,80 ha, dintre care 1589,80 ha sunt terenuri cu destinație agricolă. Semnificativ este faptul că, calitatea solurilor din care este constituit capitalul funciar este înaltă. Circa 80% din teritoriul satului este acoperit cu cernoziomuri. Bonitatea medie a solurilor este apreciată cu 54 baluri. Analiza denotă, că majoritatea din terenurile capitalului funciar pot fi folosite în scopuri agricole oferind posibilitatea atingerii unor randamente înalte de utilizare a acestora, excepție fiind terenuri degradate. Datele analizate ne demonstrează că în s.Grozești acest capital natural de calitate este utilizat la maximum.

Harta solurilor satului Grozești

Subsolul localității Grozești nu dispune de resurse naturale specifice.

O parte din solurile s. Grozești sunt afectate de diverse forțe de distrugere: 9ha sunt râpi, 89,99 ha sunt supuse alunecărilor de teren, 716,00ha sunt erodate, dintre care 167 ha sunt puternic erodate.

Starea mediului ambiant al Satului este satisfăcătoare. Satul dispune de 3 gunoști neautorizate, dar sistemul de colectare centralizată a deșeurilor nu este organizat și, colectarea și transportarea deșeurilor nu se face separat.

Necătând la existența gunoștilor în preajma satului periodic apar gunoști stihiiice.

Este necesară autorizarea gunoștilor și organizarea colectării centralizate a deșeurilor, este absolut necesară plantarea unei fâșii forestiere în jurul gunoștii, pentru a evita răspândirea deșeurilor de către vânt, precum și împădurirea terenurilor degradate. La fel este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile,

scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

Pe teritoriul satului funcționează stațiile de pompare și tratare a apei, precum și o stație de epurare a apelor reziduale, care deservește nu doar locuitorii s.Grozești, dar și pe locuitorii or.Nisporeni și a s.Vărzărești.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
• Resurse acvatice disponibile r.Răut, iazuri, izvoare, prezența unui număr mare de fântâni de tip mină (120) • Respectarea, în general, de către populație a normelor de transportare și depozitare de deșeurilor la gunoiste • Interesul sporit al APL în vederea îmbunătățirii stării mediului ambiant din localitate • Utilizarea redusă a pesticidelor • Existența apeductului și a sistemului de canalizare • Suprafețe împădurite – 429,10ha	• Existența gunoștilor neautorizate • Lipsa sistemului de colectare și transportare centralizată a deșeurilor menajere • Fântânile de mină nu sunt marcate cu plăcuțe de informare privind calitatea apei • Educația ecologică la nivel superficial • Expunerea la hazardurile naturale sezoniere, în special la secetă și inundații • Insuficiența preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor • Solurile sunt afectate de factori de degradare precum eroziune, sărăturare; • Pericol de inundații
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
• Implementarea proiectului de colectare selectivă a deșeurilor • Amenajarea și curățarea tuturor fântânilor de tip mină • Curățirea zonelor din preajma satului • Menținerea străzilor satului într-o stare curată • Informarea populației privind necesitatea protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor naturale • Promovarea educației ecologice a tinerei generații pentru a proteja mediul și a folosi rațional resursele naturale • Creșterea interesului autorităților locale pentru promovarea de parteneriate în vederea protecției mediului; • Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. • Crearea unui ONG axat pe probleme ecologice	• Impactul negativ al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol (secete, grindină) • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu • Sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrâng pe cetățeni să încalce legea, inclusiv la capitalul tăieri ilicite. • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu • Neglijarea tradițiilor locale în domeniul protecției mediului • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor legate de mediu

3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI GROZEȘTI, R-NUL NISPORENI

3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Satul Grozești, r-nul Nisporeni, trebuie să-și însușească și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă dezorganizată, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru încheiat și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică are ca scop definirea reperelor strategice de dezvoltare a Satului pe o perioadă de 5-7 ani. Etapele metodologice principale ale procesului de planificare strategică au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a Satului Grozești, r-nul Nisporeni, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost:

- implicarea comunității,
- transparența,
- obiectivitatea,
- coerența și
- continuitatea proceselor.

Elementul-cheie în inițierea procesului de planificare strategică este identificarea resurselor locale, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare pe viitor a satului.

Inițierea procesului de planificare strategică a început, după semnarea contractului de prestare a serviciilor de consultanță, urmată cu înființarea Echipei de Planificare (EP), desemnată de „Succes Consulting” SRL.

În urma dezbaterilor interne Echipa de Planificare a beneficiat de instruire din partea Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) prin facilitarea procesului de planificare. Facilitatorul a explicat importanța elaborării planului, pașii de urmat, metode și tehnici de abordare a comunităților, metode de analiză a comunității în vederea identificării necesităților pentru stabilirea domeniilor de cuprindere a strategiei pentru elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-economică a satului Grozești, r-nul Nisporeni. Au fost expuse metodele de consultare a comunității: workshopuri, metoda discuției, ședință de analiză, chestionare. Membrii EP au decis să utilizeze metoda chestionarelor. Procesul de consultare a comunității, interviewarea, a durat 3 săptămâni, după care a urmat ședința de analiză și interpretare a cercetărilor efectuate.

Pentru a da rezultate, planificarea strategică trebuie însoțită de promovare la nivelul administrației publice locale a unui Management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul Satului.

3.2. Înființarea echipei de planificare

Echipa de planificare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni a fost constituită pe baza propunerilor: IDEP, SCT și APL care au nominalizat persoanele investite cu încrederea pentru a-i reprezenta și a transmite problemele pe care aceștia le resimt și doresc a fi rezolvate în vederea îmbunătățirii vieții și dezvoltării durabile a localității Grozești, r-nul Nisporeni (vezi tabelul de mai jos). Membrii EP au fost selectați astfel încât să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a planului strategic. La înființare EP s-a ținut cont de voința fiecărui membru propus de a se implica în procesul de planificare strategică a satului Grozești, r-nul Nisporeni.

Tabelul 9. Componenta echipei de planificare

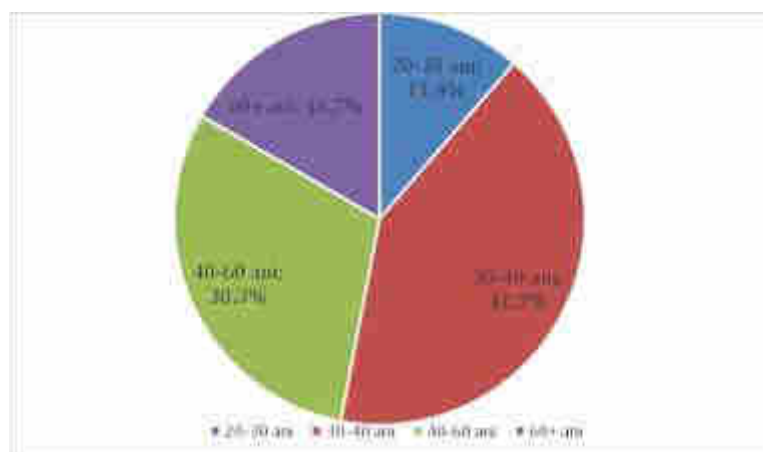
Nº	Numele și prenumele
1.	Calestru Iurie – expert APL, SCT, IDEP
2.	Tofan Serghei – primar, Satul Grozești, R-nul Nisporeni
3.	Mitrofan Svetlana - Secretar al Consiliului local, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
4.	Fonari Natalia - Contabil – șef, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
5.	Mocanu Adriana - Perceptor fiscal, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
6.	Savin Iustin - Inginer Cadastral, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
7.	Iancu Verginia - Asistent social, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
8.	Tîmbur Ion - Polițist de sector, Primăria Grozești, R-nul Nisporeni
9.	Butnaru Valeriu – consilier, s.Grozești
10.	Ciocan Mihail – consilier, s.Grozești
11.	Croitoru Nicolae - consilier, s.Grozești
12.	Dobzeu Iulia – consilier, s.Grozești
13.	Iancu Verginia – consilier, s.Grozești
14.	Iancu Petru – consilier, s.Grozești
15.	Merlan Ion – consilier, s.Grozești
16.	Mocanu Liliana – consilier, s.Grozești
17.	Mocanu Vladimir - consilier, s.Grozești
18.	Romanciuc Oleg – consilier, s.Grozești
19.	Spînu Mihail – consilier, s.Grozești
20.	Mocanu Liliana - directorul Liceului Teoretic "Prometeu", Satul Grozești, R-nul Nisporeni
21.	Lozan Doina - directorul grădiniței "Deceluș" din s. Grozești, R-nul Nisporeni
22.	Rotaru Elena și Rotaru Constantin - Medici de familie, OMF Grozești, R-nul Nisporeni
23.	Iancu Violeta - director Casa de cultură, s.Grozești, R-nul Nisporeni
24.	Savin Antonina - Bibliotecar principal, Biblioteca Publică s. Grozești, R-nul Nisporeni
25.	Ciubuc Natalia – expert APL, SCT

3.3. Intervievarea locuitorilor

Procesul de planificare strategică a fost precedat de un sondaj sociologic de opinii, conceput de către Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor și realizat de Echipa de Planificare în colaborare cu Primăria Satului Grozești, r-nul Nisporeni. Au fost anchetate 110 persoane de diferite categorii sociale și de vârstă, inclusiv 45 bărbați și 65 femei. În baza datelor acumulate au fost stabilite problemele de ordin economic, social și ecologic cu care se confruntă populația satului. În funcție de vârstă, structura eșantionului rezultat este prezentată de persoane cu vârsta cuprinsă între 20-30, 30-40 ani, urmată de categoriile de vârstă 40-60 ani și 60+.

În urma prelucrării datelor chestionării au rezultat următoarele concluzii:

Structura eșantionului interviuat după vârstă

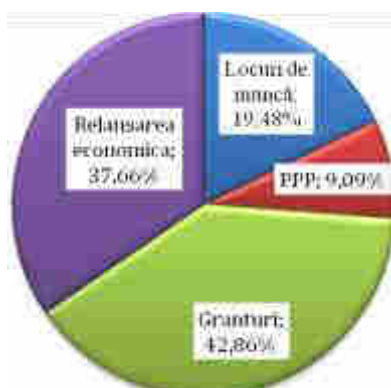
Structura eșantionului în funcție de pregătirea socială

În cadrul eșantionului sunt prezente categorii de persoane din toate nivelele de pregătire profesională, cu o predominare a respondenților cu studii medii și studii de specialitate.

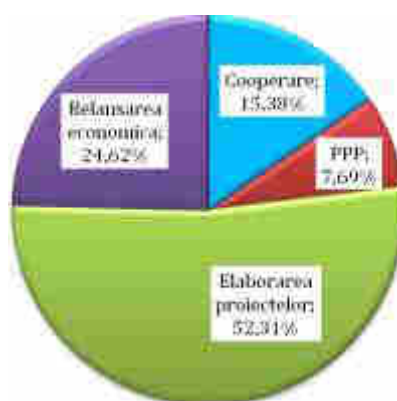
Soluția pentru atragerea fondurilor pentru APL

Se scot în evidență de către persoanele intervievate câteva soluții pentru accesarea granturilor, relansarea economică, cu predominarea deschiderii de noi locuri de muncă.

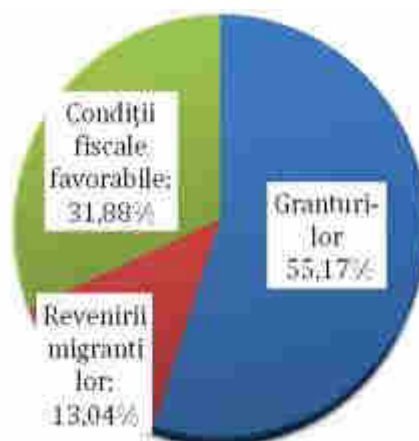
Viitorul APL-urilor

O bună parte din cei intervievați privesc cu optimism viitorul acestei instituții, prin prisma elaborării de proiecte, cooperării și relansării economice. Dispariția acestei instituții în viitorul apropiat nu este văzută de nici unul dintre respondenți.

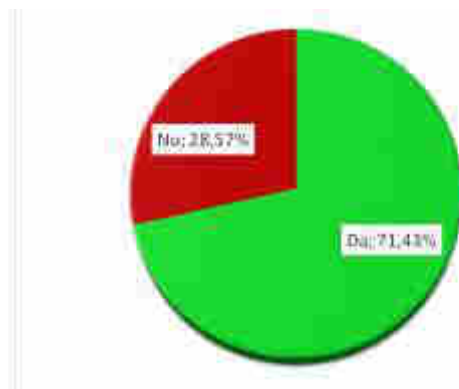
Relansarea economică a APL-urilor:

Accentul în, înviorarea economică a APL-urilor se pune primordial pe accesarea granturilor și revenirea migranților.

Coordonarea acțiunilor administrației Satului cu localnicii

Marea majoritate a intervievaților consideră că acțiunile administrației APL sunt coordonate în prealabil cu populația satului, fapt ce denotă existența unei coeziuni strânse în APL și comunitate.

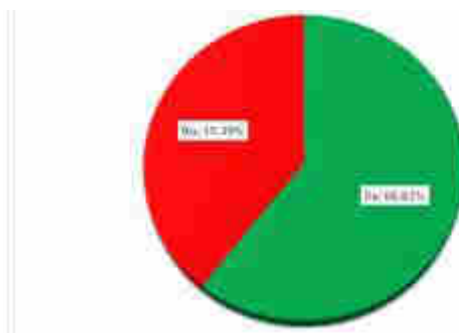
Problemele ce necesită soluționate de urgent:

Locuitorii satului Grozești, r-nul Nisporeni consideră prioritar de soluționat în cadrul Satului 8 probleme, cele mai stringente fiind: extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul satului Grozești, reparația drumurilor, extinderea sistemului centralizat de apeduct, extinderea sistemului de canalizare, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, modernizarea sistemului de management al deșeurilor, crearea unor noi locuri de muncă, amenajarea spațiilor verzi și ... etc.

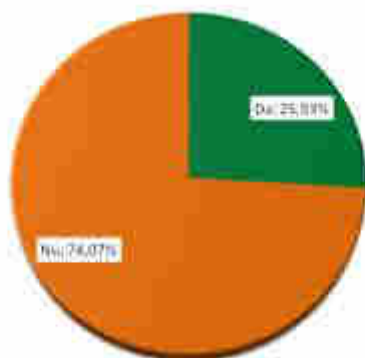
Cunoașterea planurilor de dezvoltare a localității de către localnici

Planurile de dezvoltare a localității sunt cunoscute de 60,61% din respondenți, iar cca. 1/2 din persoanele intervievate nu cunosc planurile de viitor ale APL (39,39%).

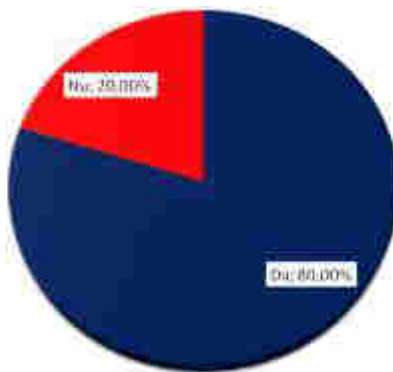
Cointeresarea locuitorilor satului în obținerea unui grant pentru lansarea în afaceri

25,93 % din persoanele intervievate își manifestă interesul în obținerea unui grant pentru lansarea în domeniul afacerilor, pe când alte 74,07 % nu sunt cointeresați să se dezvolte în domeniul dat.

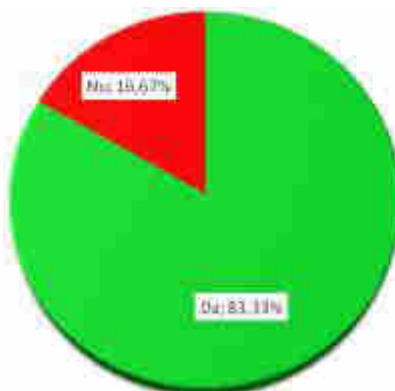
Dorința populației locale de a se implica în suportul APL pentru implementarea proiectelor

Opiniile localnicilor sunt privite pozitiv la capitolul – implicare în susținerea APL în procesul de implementare a proiectelor. Circa 80% din respondenți sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor.

Dinamica soluționării problemelor în ultimii 10 ani.

În viziunea majorității din respondenți, dinamica din ultimii 10 ani este considerată ca fiind pozitivă în ceea ce privește soluționarea problemelor cu care se confruntă satul.

3.4. Concordanța strategiilor de dezvoltare a Raionului Nisporeni cu cea locală

La elaborarea Planul Strategic de Dezvoltare socio-economică a Satului Grozești s-a ținut cont de prevederile din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Programul de dezvoltare a Raionului Nisporeni 2016-2021, Programul Sectorial în Eficiența Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Nord, Strategia reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător (2016-2021), Programul Regional Sectorial de Management al Deșeurilor Solide pentru Regiunea de Dezvoltare Nord și alte documente de politici relevante.

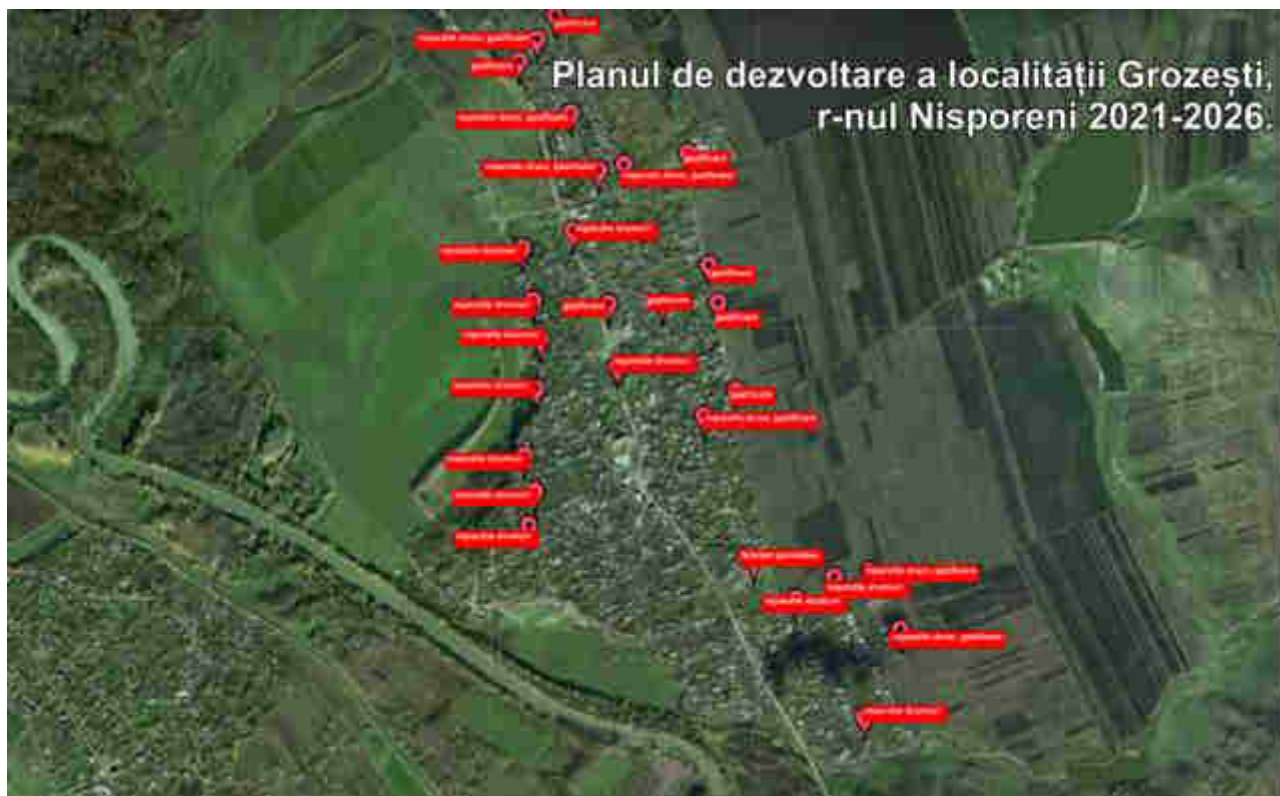
APL a participat la toate întrunirile ce au vizat stabilirea priorităților, obiectivelor pe termen mediu și lung în vederea definirii planului strategic de acțiuni de dezvoltare socio-economică durabilă a Raionului Nisporeni. Nemijlocit Satul Grozești este identificat în programele de dezvoltare ale Raionului Nisporeni la așa compartimente precum: creșterea competitivității producției locale, diversificarea producției agricole, dezvoltarea turismului, renovarea rețelelor de drumuri locale și salubritatea teritoriului.

Avantajele concordanței Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni cu strategiile sus menționate se vor materializa în posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura publică de utilități (apă potabilă, sistemul de canalizare, infrastructura drumurilor, etc.), creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi (BERD, BL, BEI, Comisiile UE).

4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC

La stabilirea obiectivelor strategice au servit informațiile din sondajul sociologic, analiza punctelor slabe și tari, oportunităților și riscurilor mediului extern, viziunile EP și a APL asupra viitorului Satului.

După analiza pe baza unui set de criterii și după ierarhizarea problemelor, au fost stabilite drept prioritare 6 obiective strategice.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația curentă a drumurilor
		1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum
		1.3. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale
		1.4. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole
		1.5. Amenajarea drumului de acces spre gunoiștea satului
		1.6. Amenajarea trotuarelor de-a lungul drumului central din sat
		1.7. Reparația capitală a podurilor
		1.8. Amenajarea a încă 2 stații de așteptare a transportului public
		1.9. Extinderea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul satului Grozești
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.10. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității
		1.11. Extinderea sistemului de canalizare a localității
		1.12. Construcția ministațiilor de epurare a apelor reziduale
		1.13. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.14. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în com. Grozești
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.15. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile de învățământ și clădirile publice
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.16. Procurarea unui tractor multifuncțional
		1.17. Menținerea stării tehnice bune a clădirilor publice
		1.18. Dotarea cu mobilier a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind numărul locurilor de muncă

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Diversificarea și susținerea micului business	2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural 2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțăminteii atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>) 2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole (<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>) 2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET. 2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole. 2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business. 2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor 2.8. Amenajarea pieții locale
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit 2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole 2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agricole	2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole 2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt
4	Valorificarea potențialului turistic al Satului	2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul satului. 2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în s. Grozești 2.16. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor 2.17. Promovarea s. Grozești ca destinație turistică 2.18. Plasarea indicatoarelor spre atracțiile turistice

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Satul Grozești, r-nul Nisporeni

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor
		3.2. Asigurarea bibliotecii cu tehnică de calcul
		3.3. Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat
		3.4. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional
		3.5. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.6. Amenajarea teritoriului Liceului Teoretic din s.Grozești
		3.7. Amenajarea unui stadion de minifotbal.
		3.8. Reabilitarea stadionului de pe teritoriul Liceului Teoretic din s.Grozești
		3.9. Modernizarea rețele de iluminare internă Liceului Teoretic din s.Grozești
		3.10. Extinderea și conectat sistemului anti-incendiar Liceului Teoretic din s.Grozești
		3.11 Reabilitarea sistemului de canalizare a Liceului Teoretic
		3.12. Reabilitarea a spațiilor interioare la Grădinița de copii "Deceluș" din s.Grozești
		3.13. Amenajarea terenurilor sportive la grădinițele din sat
		3.14. Amenajarea terenului grădinițelor de copii conform cerințelor vârstei
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului	3.15. Finalizarea reparației noului Centru de sănătate
		3.16. Dotarea CS cu mobilierul și aparatajul necesar
		3.17. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Satului la OMF
		3.18. Elaboarea și implementarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	3.19. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate
		3.20. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate
		3.21. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile
		3.22. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Reabilitarea treptelor Casei de cultură Grozești
		4.2. Amenajarea căilor de acces spre casa de cultură
		4.3. Crearea muzeului satului
		4.4. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.5. Crearea unui complex sportiv sau centru de fitness.
		4.6. Amenajarea parcului din sat și dotarea lor cu utilitățile necesare.
		4.7. Iluminarea teritoriului parcului
		4.8. Amenajarea parcului cu terenuri de joacă adaptate pentru copii de diferite vârste
		4.9. Amenajarea zonelor de odihnă pe malul lacului și pe promontoriul r. Prut
		4.10. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Grozești, r-nul Nisporeni	4.11. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori (muzică, dans, etc.)
		4.12. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional
		4.13. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.
		4.14. Asigurarea activității cercurilor pe interese
		4.15. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localități
		4.16. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale
		4.17. Edificarea unui monument pe malul r.Prut
		4.18. Valorificarea patrimoniului cultural a satului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.
		4.19. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Amenajarea gunoiștilor, împrejmuirea lor cu gard și amenajarea teritoriului adiacent
		5.2. Proiectarea și construcția platformelor de sortare a deșeurilor menajare
		5.3. Plantarea fâșiilor forestiere de protecție în jurul gunoiștilor
		5.4. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice
		5.5. Lichidarea gunoiștilor neautorizate
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.6. Curățirea și amenajarea fântânilor publice de pe teritoriul satul
		5.7. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)
		5.8. Curățirea și înverzirea albiei bazinelor acvatice și eliminarea canalelor de scurgere
		5.9. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune
		5.10. Împădurirea zinelor de protecție a bazinelor acvatice
		5.11. Întărirea digurilor în scopul evitării inundațiilor
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.12. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor
		5.13. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate
		5.14. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor
		5.15. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului
		5.16. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător
		5.17. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier
		5.18. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional

Nr	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (<i>după caz</i>) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Satului Grozești
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Satului
		6.3. Suplinirea site-ului și crearea paginilor de pe rețelele sociale cu informații relevante satului
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.5. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică
		6.6. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor
		6.7. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)
		6.8. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului	6.9. Instituirea "Zilei faptelor bune"
		6.10. Serbarea Hramului Satului
		6.11. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"
		6.12. Conștientizarea populației despre necesitatea proiectelor canalizare/gaz/apă pentru participare cu contribuții
		6.13. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul satului
		6.14. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.

5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC

5.1. Etape de implementare

Succesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acestuia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Comunitatea Locală - locuitorii Satului și instituțiile publice locale
3. Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, pensionarii, organizațiile confesionale și profesionale)
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul Raional Nisporeni, Organizațiile internaționale, Guvernul).

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni poate fi divizată convențional în 3 etape:

Adoptarea Planului Strategic de Dezvoltare. În cadrul acestei etape, Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus dezbaterilor publice la Adunarea Satului. După dezbateri, scopul căreia este ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni va fi înaintat Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

Implementarea Planului Strategic de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate/concretizate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Monitorizarea Planului Strategic de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

5.2. Riscuri și impedimente în procesul de implementare, metode de preîntâmpinare

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (a) interne și (b) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării planului strategic	➤ Confruntări de interese privind implementarea planului strategic ➤ Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare ➤ Prevalarea intereselor personale ➤ Resurse financiare limitate ➤ Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	➤ Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea ➤ Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților Satului ➤ Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în soluționarea problemelor comunității ➤ Neimplicarea partenerilor rezidenți și nerezidenți
Dezvoltarea economică	➤ Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale ➤ Dependența sectorului agrar de condițiile naturii ➤ Posibilitățile financiare reduse ale APL și a agenților economici pentru investiții ➤ Nivel jos de acumulare a impozitelor ➤ Capacitatea redusă de cumpărare a populației din sat
Social	➤ Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale ➤ Degradarea continuă a condițiilor de trai a populației ➤ Emigrarea forței de muncă ➤ Îmbătrânirea demografică ➤ Lipsa sprijinului comunității în renovarea obiectelor de infrastructură socială
Mediu	➤ Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluarea supra sănătății lor ➤ Lipsa doritorilor de a presta servicii de salubritate
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	➤ Instabilitatea politică ➤ Contradicția și inconsecvența legislației în vigoare
Relațiile cu partenerii Externi	➤ Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale ➤ Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul raional
Starea economiei	➤ Potențial investițional redus ➤ Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare ➤ Infrastructură de afaceri nedevelopată ➤ Risc de țară

La fel au fost identificate pericolele majore ce pot sta în fața implementării activităților planificate și posibilitățile de aplanare a acestora.

Tabelul 1. Metode de preîntâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor

Riscuri	Metode de micșorare/preîntâmpinare
Indiferența membrilor comunității	- organizarea adunărilor generale - organizarea audierilor publice - organizarea meselor rotunde și a ședințelor tematice - prezentarea exemplelor de succes - desfășurarea concursurilor tematice
Insuficiența resurselor financiare	- participare la concursuri de proiecte - inițiative ale agenților economici prin crearea și dezvoltarea parteneriatelor - crearea ONG-lor - contribuția populației - aportul donatorilor
Lipsa specialiștilor	- pregătirea specialiștilor - motivarea specialiștilor - colaborarea cu organizațiile specializate - colaborare cu instituțiile de învățământ - pregătirea în teritoriu
Informarea redusă a populației	- utilizarea mijloacelor mass-media - plasarea avizelor - organizarea adunărilor, seminarelor - publicarea buletinelor informative - plasarea informațiilor pe pagina electronică a localității - montarea panourilor de informare
Migrarea populației	- crearea noilor locuri de muncă - îmbunătățirea sferei sociale
Instabilitate politică	- informare privind programele politice - colaborare cu partidele politice - prezentarea propunerilor în cadrul întrunirilor

6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

6.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (a) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (b) raportarea rezultatelor evaluării.

În scopul asigurării transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni, va fi creat Comitetul sătesc, în care vor intra săteni de diferite vârste, din toate părțile satului (circa 15 gospodării). Comitetul va contribui la antrenarea cât mai activă a tuturor locuitorilor în rezolvarea obiectivelor Strategiei, cât și în procesul de luare a deciziilor privind implementarea proiectelor din cadrul Planului Strategic, astfel consolidându-se societatea civilă din sat.

Atribuțiile Comitetului Sătesc vor consta în:

- 1) Planificarea și realizarea activităților de implementare în sector a Strategiei
- 2) Coordonarea activităților de implementare în sector
- 3) Stabilirea legăturii directe între sector și Comisia de Implementare.

Monitorizarea implementării planului strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Planului Strategic (în continuare CIPS). CIPS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltarea Satului, inclusiv membrii Consiliului Participativ Local:

- ✓ Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- ✓ Primărie (Primarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul șef)
- ✓ Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- ✓ Instituțiile educaționale (directorii gimnaziului și al grădiniței de copii)
- ✓ Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în localitate).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIPS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale Satului
- Elaborarea și inițierea modificărilor în planul strategic

CIPS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în lună.

Un rol important în procesul de implementare a Planului Strategic îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic de

dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni. Competențele Consiliului local se vor axa pe :

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni.

6.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabili de implementare a rapoartelor trimestriale către CIPS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIPS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Planului Strategic.

Evaluarea implementării Planului Strategic se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de la responsabili de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale		
Nº	Program	Indicatori de monitorizare
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	▪ Program de reabilitare a drumurilor locale elaborat și aprobat ▪ Nr/km de drumuri locale renovate în <i>variantă asfaltată</i> și a celor renovate în alte variante ▪ Nr/km de drumuri cu trotuar pavat ▪ Lungimea canalelor de scurgere a apelor pluviale amenajate ▪ Program de iluminare stradală a drumurilor elaborat și aprobat ▪ Nr de piloni electrici noi montați ▪ Stațiile electrice de transformare din perimetrul Satului Grozești renovate ▪ Nr de piloni cu felinare economice dați în exploatare în termenii planificați ▪ Nr/km de drumuri agricole întreținute /amenajate

2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	▪ Program elaborat de creare a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Lungimea totală a rețelei de canalizare dată în exploatare ▪ Nr de gospodării conectați la canalizare ▪ Nr de edificii sociale conectate la canalizare ▪ Gradul de racordare la apeduct și canalizare a caselor de locuit ▪ Program elaborat de extindere a rețelei ingineresti de apeduct ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei extinse de apeduct ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei ▪ Numărul de gospodării conectate la rețeaua de apeduct ▪ Volumul mediu de apă potabilă furnizată unui locuitor pe lună ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea construcției și eficientizării funcționării stației de tratare a apei ▪ Apa din fântânile arteziene/de tip mină îmbunătățită
3	Extinderea rețelelor ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	▪ Măsuri întreprinse în vederea extindere a rețelei de gazificare a c.Grozești ▪ Nr de gospodării conectate la rețeaua de gaze naturale în urma implementării proiectului de gazificare ▪ Gradul de racordare la rețeaua de gaze naturale a caselor de locuit noi conectate la rețea ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a gazelor naturale prin sat ▪ Volumul mediu lunar de gaze naturale furnizat unei gospodării
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	▪ Măsurile întreprinse în vederea asigurării instituțiilor social administrative cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Economia de mijloace financiare a instituțiilor ce au diversificat surselor energetice de asigurare cu agent termic ▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare ▪ Proiect de reabilitare termică a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Diversificarea și susținerea micului business	▪ Nr de programe și proiecte accesate ▪ Nr de surse de finanțare externe atrase ▪ Sumele de finanțare externe atrase în programele accesate ▪ Diversificarea activităților economice ▪ Volumul investițiilor în sectorul de producere ▪ Nr de întreprinderi noi-create ▪ Nr de activități meșteșugărești și artisanale lansate ▪ Nr locurilor de muncă noi create ▪ Nr de parteneriate stabilite, contracte semnate ▪ Volumul produselor și mărfurilor comercializate ▪ Volumul investițiilor în sectorul servicii
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	▪ Nr târgurilor și expozițiilor vizitate ▪ Nr unităților tehnice procurate ▪ Nr de tehnici și tehnologii moderne aplicate în agricultura Satului ▪ Km de apeduct pentru irigare construiți și dați în exploatare ▪ Suprafața terenurilor irigate
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	▪ Nr de asociații agricole noi-înființate ▪ Nr de întreprinderi noi-create în sfera agricolă ▪ Creșterea procentului de consolidare a terenurilor agricole pe întreaga localitate ▪ Nr punctelor de colectare și achiziționare a producției agricole create și funcționale ▪ Crearea pieții agroalimentare în sat ▪ Creșterea cantității producției agroalimentare locale comercializate ▪ Nr programelor de care au beneficiat producătorii agricoli
4	Valorificarea potențialului turistic al Satului	▪ Plan local de măsuri de dezvoltare a turismului în s. Grozești elaborat și aprobat ▪ Nr de agropensiuni, unități de cazare, deschise și funcționale ▪ Nr locuri de muncă noi deschise ca urmare a lansării activității turistice în sat ▪ Nr mediu de turiști ce vizitează Satul ▪ Venitul obținut de către APL și agenții economici/populație ca urmare a lansării activității turistice în sat

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Satului Grozești, r-nul Nisporeni		
№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	▪ Nr de săli amenajate și dotate cu mobilierul, echipamentul și utilajul necesar ▪ Nr de unități de tehnică de calcul, mobilier, utilaj procurate ▪ Nr de materiale didactice achiziționate, necesare desfășurării procesului instructiv-educativ ▪ Nr de cărți care satisfac necesitățile curriculumului școlar achiziționate. ▪ Procentul de cărți în raport cu numărul necesar pentru acoperirea necesităților curriculare ▪ Nr de programe lansate spre diminuarea migrării cadrelor didactice ▪ Nr de cadre didactice stabile
2	Îmbunătățirea infrastructurii destinate copiilor	▪ Teren de joacă amenajat conform normelor de securitate și necesităților copiilor ▪ Număr de elemente de joacă pentru copii amenajate pe teritoriul terenului de joacă ▪ Numărul sălilor de studii asigurate cu iluminat artificial ▪ Starea tehnică bună la început de an școlar a instituțiilor de învățământ școlar /preșcolar
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului	▪ Numărul de utilaj și echipament medical achiziționat în cadrul CS din s. Grozești, r-nul Nisporeni ▪ Nivelul de eficiență a utilizării noului echipament medical procurat ▪ Calitatea și activitatea personalului medical rezident și permanent ▪ Nr serviciilor medicale noi prestate locuitorilor Satului la centrul de sănătate ▪ Nr de pacienți ai Satului ce au beneficiat timp de 1 an de servicii medicale prestate la centrul de sănătate din localitate ▪ Nr de programe de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici implementate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	▪ Nr și tipul serviciilor lansate pentru păturile social vulnerabile și familiile tinere ▪ Nr familiilor tinere și a persoanelor social-vulnerabile beneficiare de serviciile lansate după implementarea programelor de susținere ▪ Crearea și funcționarea ONG axat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității		
Nº	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	▪ Proiectarea și darea în exploatarea a localului pentru festivități și agrement ▪ Nr de servicii prestate în incinta sălii de festivități și agrement ▪ Nr anual de beneficiari ai serviciilor Centrului pentru copii și tineret ▪ Nr de manifestări petrecute în incinta sălii de agrement ▪ Venitul mediu anual încasat din activitatea sălii de festivități ▪ Transformarea vechii grădinițe în Centru pentru tineret ▪ Inventarul echipamentului tehnic nou achiziționat pentru școala de arte ▪ Inventarul și costumația nouă achiziționată pentru colectivele artistice din sat ▪ Nr de evenimente culturale la care au participat colectivele artistice din sat ▪ Nr de manifestații culturale organizate în sat.
2	Renovarea și modernizarea bibliotecii locale	▪ Baza tehnico-materială a bibliotecii publice reînnoită ▪ Nr de cărți achiziționate/donate ▪ Nr de servicii noi lansate în incinta bibliotecii ▪ Nr de cititori
3	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	▪ Nr mediu de persoane ce practică sportul pe stadionul sportiv ▪ Elaborarea proiectului și realizarea unui Parc public ▪ Număr de persoane care își petrec timpul în zona de agrement amenajată ▪ Proiect elaborat de amenajarea a unui teren de joacă pentru copii ▪ Darea în exploatare în termenii planificați a terenului de joacă pentru copii în localitate ▪ Crearea zonei de agrement în preajma lacului
4	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Grozești, r-nul Nisporeni	▪ Numărul de instrumente, aparataje, costumații achiziționate pentru buna funcționare a colectivelor artistice ▪ Numărul cercurilor de creație sau echipe sportive înființate în perioada de planificare ▪ Nr evenimentelor cultural-artistice și sportive petrecute anual în cadrul Satului ▪ Măsurile întreprinse în vederea deschiderii muzeului Satului ▪ Deschiderea în termenii planificați a muzeului Satului ▪ Nr de exponate expuse în muzeu ▪ Nr de vizitatori ai muzeului Satului-localnici, străini ▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale practicate ▪ Numărul de măsuri întreprinse în vederea lansării brândului local ▪ Numărul de activități de promovare a brândului local

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standard moderne de performanță în domeniu	▪ Nr de intervenții efectuate în vederea întreținerii gunoștii autorizate ▪ Nr de platforme dotate cu tomberoane construite pe perimetrul Satului ▪ Cantitatea de deșeuri casnice evacuate și depozitate la gunoștea autorizată ▪ Regulament comunitar aprobat privind avertizarea și sancționarea persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de persoane avertizate/sancționate lunar pe motivul încălcării regulilor de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de puncte neautorizate de colectare a deșeurilor lichidate ▪ Nr gunoștilor neautorizate apărute după implementarea sistemului de Management al deșeurilor
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	▪ Nr de fântâni de tip mină curățite ▪ Calitatea apei îmbunătățită din fântânile de tip mină ▪ Sistem de amenajare și îngrijire a zonelor verzi, de odihnă și agrement elaborat și aprobat ▪ Numărul de intervenții în teritoriu în vederea amenajării și îngrijirii zonelor verzi, de odihnă și agrement din sat ▪ Nr de intervenții în teritoriu în vederea curățirii și amenajării râului din perimetrul Satului ▪ Albia râului din sat curățită și amenajată anual ▪ Suprafața spațiilor verzi din preajma râului de pe teritoriul Satului curățite și amenajate anual ▪ Cimitirile din perimetrul Satului curățite și amenajate anual
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului	▪ Numărul și diversitatea programelor de educație ecologică lansate și desfășurate ▪ Nr de fântâni de tip mină marcate în funcție de indicii de calitate a apei ▪ Nr de campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea gestionării eficiente a deșeurilor desfășurate ▪ Crearea și funcționarea ONG de mediu ▪ Nr de activități desfășurate de membrii ONG

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional		
Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	▪ Nr de audieri publice anuale ▪ Nr de adunări cu localnicii petrecute pe perioada planificată ▪ Nr cetățenilor participanți la ședințele consiliului local, implicați în elaborarea bugetului Primăriei ▪ Nr de panouri informative amplasate pe perimetrul Satului ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea creării și funcționalității paginii Web a Satului ▪ Nr de accesări a paginii Web ▪ Nr. și frecvența postărilor ▪ Nr de legături externe a paginii Web
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	▪ Nr de funcționari participanți la instruirile de planificare strategică și elaborarea cererilor de finanțare, etc. ▪ Nr de funcționari care cunosc limbi de circulație internațională ▪ Nr de cereri de finanțare elaborate și înaintate spre finanțare ▪ Nr de investiții atrase în comunitate ▪ Nr de cetățeni implicați în atragerea resurselor externe ▪ Procentul de computerizare și utilizare a tehnicii de calcul în activitatea APL
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului Grozești	▪ Nr de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) înființate ▪ Nr de persoane din sat implicate în activitatea ONG-urilor și organizațiilor locale ▪ Nr acțiunilor de implicare civică organizate pe parcursul anului ▪ Nr persoanelor implicate în acțiunile civice organizate
4	Dezvoltarea infrastructurii APL	▪ Suprafața extinsă ▪ Nr de persoane angajate ▪ Nr de persoane deservite

7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI

Considerații generale.

Planul Acțiune (PA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie.

Periodic, PA va fi revizuit, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul de Acțiune pentru implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Grozești, r-nul Nisporeni, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea sa devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice ale Satului Grozești, r-nul Nisporeni au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

Scopul Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor acțiuni și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico – sociale a Satului, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Satul Grozești, r-nul Nisporeni.

Obiectiv Strategic 1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare/parteneri	Responsabil
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația curentă a drumurilor	2021-2026	Se identifică	BL	Primar, CL, Grup de lucru
		1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.3. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.4. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.5. Amenajarea drumului de acces spre gunoiștea satului	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.6. Amenajarea trotuarelor de-a lungul drumului central din sat	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.7. Reparația capitală a podurilor	2021-2026	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.8. Amenajarea a încă 2 stații de așteptare a transportului public	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.9. Extinderea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul satului Grozești	2021-2026	325000,00	BL, BR, Fondul de Eficiență Energetică, beneficiarii, alte surse,	Primar, CL, Grup de lucru
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și	1.10. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității	2021-2026	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.11. Extinderea sistemului de canalizare a localității	2021-2023	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru

	canalizare	1.12. Construcția ministațiilor de epurare a apelor reziduale	2022-2025	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.13. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2021-2026	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.14. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în com. Grozești	2021-2026	Se identifică	Contribuția populației, BR, SA "Moldovagaz", alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.15. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile de învățământ și clădirile publice	2022-2025	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.16. Procurarea unui tractor multifuncțional	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.17. Menținerea stării tehnice bune a clădirilor publice	2021-2026	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.18. Dotarea cu mobilier a edificiilor publice	2021- 2026	Se identifică	BL, BR, agenți economici, alte surse	Primar

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Diversificarea micului business	2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural	2021-2026	Se identifică	Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>)	2021-2026	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole (<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor agricole etc.</i>)	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar complet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, agenți economici, alte surse	Primar, CL
		2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.	2021-2026	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor	2021-2026	Se identifică	Organizații de consultanță	Primar, CL

Planul Strategic de Dezvoltare Socio-economică a Satului Grozești, raionul Nisporeni

		2.8. Amenajarea pieții locale	2021-2026	Se identifică	BL	Primar, CL
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	2.9. Crearea lanțului complet de producere, care finaliza cu exportul produsului finit	2021-2026	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, GȚ, ACSA, Lideri locali
		2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară m a terenurilor agricole	2021-2026	Se identifică	FIDA, FEN, FISM, alte surse	GȚ, Primar, CL, Agenți economici
		2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domenii agricol și activităților conexe	2021-2026	Se identifică	BL, Proiecte surse atrase	Primar,CL, GȚ, Agenți economici
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole	2021-2026	Se identifică	BL, Capital privat, surse atrase	Primar,CL, GȚ, Agenți economici
		2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt	2021-2026	Se identifică	BL, Proiectul Agricultură competitivă în RM, surse atrase	Primar,CL, GȚ, Agenți economici
4	Valorificarea potențialului turistic al Satului	2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul satului.	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar,CL, Agenți economici
		2.15. Elaborarea și implimentarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în s. Grozești	2021-2026	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agenți economici, CL, Primar
		2.16 Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor	2021-2026	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agenți economici, CL, Primar
		2.17. Promovarea s. Grozești ca destinație turistică	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar,CL, Agenți economici
		2.18. Plasarea indicatoarelor spre atracțiile turistice	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Satul Grozești, r-nul Nisporeni

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.2. Asigurarea bibliotecii cu tehnică de calcul	2021-2026	Se identifică	BL, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.3. Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.4. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorul Bibliotecii
		3.5. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora	2021-2026	Se identifică	BL, MECC, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.6. Amenajarea teritoriului Liceului Teoretic din s.Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, BR, FISM, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.7. Amenajarea unui stadion de minifotbal.	2021- 2022	Se identifică	FISM, BL, BR, alte surse	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.8. Reabilitarea stadionului de pe teritoriul Liceului Teoretic din s.Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru

		3.9. Modernizarea rețele de iluminarea internă Liceului Teoretic din s.Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.10. Extinderea și conectat sistemului anti-incendiar Liceului Teoretic din s.Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.11 Reabilitarea sistemului de canalizare a Liceului Teoretic	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.12. Reabilitarea a spațiilor interioare la Grădinița de copii "Deceluș" din s.Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.13. Amenajarea terenurilor sportive la grădinițele din sat	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.14. Amenajarea terenului grădinițelor de copii conform cerințelor vârstei	2021-2026	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului	3.15. Finalizarea reparației noului Centru de sănătate	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Grozești, Direcția Raională de sănătate
		3.16. Dotarea CS cu mobilierul și aparatajul necesar	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Grozești, Direcția Raională de sănătate
		3.17. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Satului la OMF	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Grozești, Direcția Raională de sănătate
		3.18. Elaboarea și implimentarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Grozești, Direcția Raională de sănătate

4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile și tineri	3.19. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate	2021- 2023	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS	Asistentul social, CL, ONG
		3.20. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate	2021-2026	Se identifică	BL, BR, surse atrase; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,	ONG, CL
		3.21. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile	2020- 2020	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS	Asistentul social, CL, ONG
		3.22. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale	2021-2026	Se identifică	BL,	ONG, CL

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Reabilitarea treptelor Casei de cultură Grozești	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, Director CCT, ONG
		4.2. Amenajarea căilor de acces spre casa de cultură	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.3. Crearea muzeului satului	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.4. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare	2021- 2023	Se identifică	BL, MECC, donații, alte surse	Primar, CL, grupul de lucru
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.5. Crearea unui complex sportiv sau centru de fitness.	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.6. Amenajarea parcului din sat și dotarea lor cu utilitățile necesare.	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.7. Iluminarea teritoriului parcului	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.8. Amenajarea parcului cu terenuri de joacă adaptate pentru copii de diferite vârste	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.9. Amenajarea zonelor de odihnă pe malul lacului și pe promontoriul r. Prut	2021-2026	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.10. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor	2021-2026	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar,CL
3	Reabilitarea și	4.11. Susținerea activității colectivelor	2021-2026	Se identifică	BL, contribuția	Grup de lucru, Primar

punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Grozești, r-nul Nisporeni	artistice de amatori (muzică, dans, etc.)			populației, alte surse	
	4.12. Promovarea copiilor, tinirilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional	2021-2026	Se identifică	Capital privat, BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
	4.13. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.	2021-2026	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
	4.14. Asigurarea activității cercurilor pe interese	2021-2026	Se identifică	BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
	4.15. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localității	2021-2026	Se identifică	BL, contribuția populației, surse atrase	Director CC, Primar, CL
	4.16. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
	4.17. Edificarea unui monument pe malul r.Prut	2021-2026	Se identifică	BL, Direcția municipală cultură, donații, surse atrase	Primar, Director CC
	4.18. Valorificarea patrimoniului cultural a satului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici, sponsori	Primar, CL
	4.19. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici,alte surse	Primar, Persoane private

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Crearea sistemului sâtesc de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Amenajarea gunoiștilor, împrejmuirea lor cu gard și amenajarea teritoriului adiacent	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		5.2. Proiectarea și construcția platformelor de sortare a deșeurilor menajare	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Plantarea fâșiilor forestiere de protecție în jurul gunoiștilor	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice	2021-2026	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.5. Lichidarea gunoiștilor neautorizate	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Secretarul CL, Secția de poliție de sector
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.6. Curățirea și amenajarea fântânilor publice pe teritoriul satului	2020	Se indentifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.7. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)	2021-2026	Se indentifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.8. Curățirea și înverzirea albiei bazinelor acvatic și eliminarea canalelor de scurgere	2021-2026	Se indentifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.9. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune	2021-2026	Se indentifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.10. Împădurirea zinelor de protecție a bazinelor acvatic	2021-2026	Se indentifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG

		5.11. Întărirea digurilor în scopul evitării inundațiilor	2021-2026	Se identifică	BL, Agenți economici, ICAS, populația,	Primar, CL
		5.12. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.13. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
		5.14. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar, Grup de lucru
		5.15. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.16. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător	2021-2026	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.17. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier	2021-2026	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	CL, Primar
		5.18. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.	2021-2026	Se identifică	BL, FEN	Director gimnaziu, Director grădiniță, CL

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (după caz) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Satului Grozești	Permanent	Se identifică	BL	Primar, CL
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Satului	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Secretarul CL
		6.3. Suplinirea site-ului și crearea paginilor de pe rețelele sociale cu informații relevante satului	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.5. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.6. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.7. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.8. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsuri culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)	2021-2026	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL

3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului	6.9. Instituirea "Zilei faptelor bune"	2021-2026	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.10. Serbarea Hramului satelor din componența Satului	2021-2026	Se indentifică	BL, agenți economici, populația satului	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.11. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"	2021-2026	Se indentifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.12. Conștientizarea populației despre necesitatea proiectelor canalizare/gaz/apă pentru participare cu contribuții	2021-2026	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.13. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul satului	2021-2026	Se indentifică	BL,	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.14. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.	2021-2026	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG